

דברי תורה לפרשת השבוע

פנינים יקרים • אמרי קודש - בעליזא • משה ונמשל • סיפור • הילולא דצדיקיא

בס"ד עש"ק פ' נח ג' מרחשון תשע"ו לפ"ק

מוצ"ש	הדר"ג	גני יורק
7:26	6:00	מינסריאל
7:18	5:52	לונדון
7:16	5:51	מנצ'סטר
7:21	5:56	אנטוורפן
7:59	6:30	ציריך
7:48	6:19	וינה
7:15	5:47	מלבורן
7:51	6:20	

הפסוק "והכרתי ממך צדיק ורשע", היינו מי שהוא צדיק ורשע, והיינו מי שהוא צדיק שאינו גמור דהוא קצת צדיק וקצת רשע, והבן עיין שם. וכן נראה לי לפרש מאמר רז"ל (בר"ר כו-ה) שהביא רש"י - והורגת טובים ורעים, דיש לדקדק בלשון זה דהוה ליה למימר והורגת אף טובים, דאיך שייך לומר טובים ורעים, דכיון דטובים הורג רעים לא כל שכן, והוא דקדוק עצום. אלא ודאי כמו שפירשתי שם בצדיק ורשע, הכי נמי יתפרש טובים ורעים, היינו אלו שהם טובים ורעים והבן. אבל לא צדיק גמור [וכו.]. וזה שאמר הכתוב "איש צדיק תמים", היינו צדיק גמור היה, ולכך ניצל. ושמה תאמר למה לא ניצולו שאר בני העולם בזכותו, לזה אמר "היה בדורותיו" הידוע, שהיו רשעים, לכך הם נאבדו והוא ניצל, והבן. (ישמח משה)

את האלקים התהלך נח. (ו, ט)

פרש"י שהיה צריך סעד לתומכו, אבל אברהם היה מתחזק ומהלך בצדקו מאליהו כמו"ש ה' אשר התהלכתי לפניו. וזהו יכול להיות התנצלות לנח שלא התפלל על דורו, וכתב ר' בחיי מפני שלא היה כי אם ח' צדיקים אבל אברהם תפילתו היתה אם ימצא שם עשרה, וקשה הא אברהם התפלל על תשעה עם צירוף השכינה כפירוש רש"י פר' וירא. והרי בימי נח כשאמר לו הקב"ה לעשות התיבה היה בחיי מתושלח והיה תשעה עם אשתו ובני נח ונשותיהם. ומאי טעמא לא התפלל, וכי היה נח יודע שסופו למות קודם המבול, ואם כן הדרא קושיא על נח, ויש לומר אאע"ה לא היה צריך סעד לתומכו והיה יכול לצרף השכינה עם ט' אבל נח כל צדקתו היה בסעד השכינה, אם כן כבר הוא בכלל ט' צדיקים ואי אפשר לצרפו עוד הפעם להשלים לעשרה.

אלה תולדות נח כו'. (ו, ט)

אלה תולדות השמים והארץ בהבראם א"ת בהבראם אלא באברהם, אברהם נקרא הצדיק כידוע שבשבילו נקרא העולם ולכן הצדיק נקרא אב והעולם בחי' תולדות ופרש"י ע"ה עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים פי' עיקר קיום העולם הם המע"ט והעיקר מהמעש"ט היא האמונה כמאמרם ז"ל בא חבקוק והעמידם על אחת. צדיק באמונתו יחי' כי מי שיש לו אמונה באמת מזה יכול לבא ליראה פנימית ולא יצטרך עוד ח"ו ליראת העונש מפני שכבר הוא מאמין ומה שפירש רש"י ז"ל שנח מקטני אמונה היה פי' שלא הכניס האמונה באמת באנשי דורו ולכן באו לידי יראת העונש אבל באאע"ה נאמר והאמין בד' פועל יוצא פי' שהכניס האמונה בלב אנשי דורו וז"ש רש"י ז"ל יש מרבותינו דורשים לשבח שאלו היה בדורו של אברהם היה צדיק יותר כי דורו של נח לא היו ראויים לכן לא הי' יכול להכניס בהם האמונה ורק הוא היה צדיק כש"כ שאלו היה בדורו של אברהם שהי' ראויים ודאי היה מכניס גם נח בהם האמונה ולכן היה אז צדיק יותר ויש דורשים לגנאי לפי דורו היה צדיק פי' לפי שדורו לא היו ראויים לכן היה נח צדיק תמים שלא הכניס בהם האמונה אבל אלו היה בדורו של א"א ע"ה שהיו ראויים ולא היה מכניס בהם האמונה אז לא היה נחשב לכלום כי הצדיק צריך להכניס אמונה בלב אנשי דורו. (הרה"ק רבי ישראל מרוזין ז"ע תקנ"ז-ג' מרחשון תרי"א)

נח איש צדיק תמים היה בדורותיו וגו'. (ו, ט)

בדורותיו - יש מרבותינו דורשים אותו לשבח; כל שכן שאלו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי; לפי דורו

אלה תולדת נח, נח איש צדיק תמים היה בדורותיו. (ו, ט)

לכאורה בדורו היה ראוי לכתוב אעפ"י שנח היה חי כמה דורות אעפ"כ עיקר בא לאשמעינן כפרש"י ז"ל יש דורשין כו', ואם היה נאמר בדורו היה ג"כ נשמע הדרש זה, ונ"ל דבא לאשמעינן עוד דבר אחד דהנה בכל דור ודור יש שורש לתקן מצוה מיוחדת יותר משאר מצות למשל בדור הזה יש שורש לתקן מצות ציצית יותר משאר מצות וכדומה בכל דור יש שורש להחזיק במצוה מיוחדת יותר משאר מצוות. ובא הכתוב לאשמעינן שהיה נח צדיק תמים בדורותיו ר"ל בכל דור שהיה חי היה מחזיק ומתקן אותה שורש המצוה המיוחד יותר לאותו הדור וזהו יהללו ד' דורשיו יחי לבבכם לעד. דהנה כשהצדיק עושה מצוה ומקיים אותה בשורשה, מביאה אותה המצוה הזאת לידי חימום והתלהבות הבער בו ע"י המצוה הזאת לומר שירות ותשבחות להשי"ת וזהו יהללו ה' בשירות ותשבחות דורשיו ר"ל הדורשים המצוה לעשותה בשלימות בשורשה. יחי לבבכם לעד ר"ל הכתוב נותן טעם למה להם נאה לשבח מחמת שלבבם חי לעד דהיינו שהם דורשים כל מצוה מיוחדת לכל דור לעד לעולם וק"ל. (נועם אלימלך)

נח איש צדיק תמים היה בדורותיו וגו'. (ו, ט)

ברש"י יש דורשין אותו לשבח ויש דורשין אותו לגנאי. ולכאורה יפלא למה ידרשו לגנאי, מאחר שאפשר לדורשו לשבח לאיש צדיק תמים כזה. אכן יש לומר דשניהם אמת, וכל אחד ואחד דורש טובו ושבו של נח הצדיק. לדרשה ראשונה הוא כפשוטו דמכש"כ אילו היה בדורו של אברהם היה צדיק ביתר שאת, והיש דורשין לגנאי ר"ל שעיקר השבח שהעידה התורה עליו הוא זה שלא היה נחשב בעיניו לכלום. וכל עבודתו וצדקתו וזכיות אשר עשה לא היה כ"כ נחשב בעיניו, כי אמר בלבו בדור הזה שהם רשעים אז אני נחשב לצדיק נגד אנשי דור, כי השי"ת רואה מעשיהם הרעים, ולכן מחשב אותי לצדיק נגדיהם. אבל אלו הייתי בדור של צדיקים כמו אברהם וכדומה, לא היו מעשיי וצדקותי נחשב לכלום ולמאומה נגד מעשיהם וצדקותיהם של אותם הצדיקים, כי עדיין לא עשיתי כלום. וזהו עיקר השבח שהעידה עליו תורתנו הק' "צדיק תמים היה בדורותיו", רצה לומר שנח היה סובר כן במחשבתו שהוא רק צדיק נגד אנשי דורו, מחמת שהיה שפל נבזה בעיניו למאוד. ונמצא ששני הפירושים דורשין שבחו וטובתו ושניהם צדקו יחדיו, והבן. (אהוב ישראל)

נח איש צדיק תמים היה בדורותיו וגו'. (ו, ט)

הנה על דרך הפשט קשה למה לי השבח הזה כאן. וגם התואר "תמים" מה היא, וגם "בדורותיו" מיותר, דודאי בדורותיו היה, דכל אדם הוא נמצא בדורו. וכבר כתבתי בזה, אך דברי תורה כפטיש יפוצץ סלע. והנ"ל דהא רש"י פירש בפסוק (בראשית ו, יג) "קץ כל בשר" אנדרלמוסיא בא לעולם והורגת טובים ורעים, עד כאן. ובודאי מריבוי ד"כל" דריש. והנה לפי זה קשה - איך ניצל נח, כיון שבחטאם גרמו לאנדרלמוסיא. אך הענין הוא, על פי מ"ש במקום אחר לישיב קושית המהרש"א על קושית הגמרא בפסוק (שם יח, כה) "חלילה לך להמית צדיק עם רשע" (ע"ז ד), והקשה הגמרא והא כתיב (יחזקאל כא, ח) "והכרתי ממך צדיק ורשע", עיין שם קושית מהרש"א ומה שכתב לישיב, ועיין שם כל הענין. והיוצא ממה שכתב שם, דצדיק גמור אינו נלכד, רק צדיק שאינו גמור, ורשעים גמורים אינם יורשים זכות צדיק גמור, עיין שם. ופירשתי שם

השפע והעשירות גורמים, כמו תאות רעות, ויש עבירות אשר עניות גורם, כמו גנבה, וכמאמר הכתוב אל יבוז לגנב כי גנוב למלאות נפשו כי ירעב, ואם האדם עושה שניהם, מנאף וגונב, אין לו שום התנצלות. וזהו שאמר אם ראית גנב ותרץ עמו, ואם יחפוץ להתנצל ולומר כי העניות גרמו זאת, א"כ מדוע עם מנאפים חלקך, והנה כן בדור המבול הי' להם התנצלות על אשר היו מלאים זימה יען כי שמנו עבו באין מחסור אמנם א"כ מדוע גדלו וחמסו, וזהו שאמר לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל. (הגה"ק המהר"ם א"ש ז"ע)

ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם. (ו, יג) איתא במדרש (בר"ר לא, ה): "א"ר חנינא 'חמס' אינו שוה פרוטה ו'גזל' שוה פרוטה, וכך היו אנשי המבול עושים, היה אחד מהם מוציא קופתו מליאה תורמוסים, והיה זה בא ונוטל פחות משהו פרוטה וזה בא ונוטל פחות משהו פרוטה, עד מקום שאינו יכול להוציאו ממנו בדין" (שהרי אין ב"ד נזקקין לפחות משו"פ. ראה ב"מ נה). וכו'. עוד איתא (דב"ר ה, ה): "אם נעשה הדין למטה אין הדין נעשה למעלה, ואם לא נעשה הדין למטה הדין נעשה למעלה". וזהו שאמר: "קץ כל בשר בא לפני", ולכאורה קשה למה דוקא 'לפני' ולא לפני בית דין של מטה לכך בא כמתרץ: "כי מלאה הארץ חמס", רצ"ל שכל אחד נטל פחות משהו פרוטה, ואם כן לא נעשה דין למטה, ולכן "בא לפני" למעלה. (דברי יהונתן)

כי מלאה הארץ חמס מפניהם וגו'. (ו, יג)

ופירש"י ז"ל - לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל, עכ"ל. לכאורה אינו מובן, מה בכך שגזלו הרשעים איש מאת רעהו, ומה כל חייהם וממונם חביב לפני השי"ת שהקפיד על ממונם שגזלו איש מאת רעהו, הלא כחיות היער נחשבו שטורפים וחומסים ואין חטא להם. אכן, הנה מבואר במדרש רבה ששאל אברהם אבינו ע"ה את שם בן נח - איך נצלתם אתם ממי המבול ומחרון אף הגדול שהיה בעולם? ואמר לו שאיננו יודע דבר, רק בזכות שרחמנו על העוף והבהמה והחיה אשר כל ימי המבול עסקנו בצרכם להספיק לכל אחד ואחד בזמנו, ובזכות זה רחם עלינו ה'. ובאמת כן הוא, כי ע"י שהתעוררו מדת הרחמנות במעשיהם הטובים על כל אשר היו בתיבה, על ידי כן התגוללו רחמים משמים עליהם [כמש"כ] "אדם ובהמה תושיע ה'" (תהלים לו, ז) - אדם בזכות בהמה (עי' בר"ר לג, א). וכדאיתא במדרש "ויזכור אלהים את נח" מה זכירה נזכר לו שזן ופירנס אותם כל י"ב חודש בתיבה. וכן דור המבול, אלו היו להם רחמנות איש על רעהו, אז מדה כנגד מדה היה מתעורר רחמנות ה' עליהם. אבל "כי מלאה הארץ חמס מפניהם", ולא היה בהם רחמנות, לכן נחתם גזר דינם. (תפארת שלמה)

קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם. (ו, יג)

לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל (רש"י) **ואפשר ליישב** הכוונה דהנה לקמן (ח, א) על דברי הכתוב 'ויזכור אלוקים את נח' פירש"י זה השם מדת הדין היא ונהפכה למדת רחמים על ידי תפילת הצדיקים, ורשעתן של רשעים הופכת מדת רחמים למדת הדין שנאמר וירא ה' כי רבת רעת האדם וגו', ויאמר ה' אמחה והוא שם מדת הרחמים. מבואר איפוא, דע"י מידת הרחמים היו יכולים בני המבול להינצל, אלא בגלל שהוסיפו להרשיע הפכו את מידת הרחמים למידת הדין ואף כאן עלינו להבין, מדוע גם מה שהוסיפו להרשיע לא הציל מידת הרחמים, ועוד אדרבה אף הפכה את מידת הרחמים למידת הדין. וצ"ל דמידת הרחמים היינו מה שאמרנו חז"ל (שבת קנא) כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים, וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים. ומשום כך, אף שעברו את העבירות החמורות ביותר כעריות ושפיכות דמים, כל עוד שגמלו חסדים וריחמו על הבריות הגנה עליהם מידת הרחמים, אבל כאשר הוסיפו לחטוא גם בגזל ובכך גילו שאינם מרחמים על הבריות, ולכן לא ריחמו עליהם מן השמים והפכו גם את מידת הרחמים למידת הדין. **נמצא** א"כ דאין הכוונה דנידונו רק

היה צדיק, ואלו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום (רש"י) ראוי להרגיש בשלמה למאן - דאמר 'לשבח', בא הכתוב להשמיענו כי צדקתו של נח עמדה לו להצילו מהמבול, אולם למאן - דאמר 'לגנאי', לאיזה צורך בא הכתוב לגלות מומים נסתרים? אלא - כוונת הכתוב להשמיענו שנה, מצד צדקתו, לא היה ראוי להנצל, אבל מכיון שברחמי ה' ברוך הוא ראה לתת שם ושארית למין האנושי - הוצרך, כביכול, להציל את נח, כי לא היה בדורו צדיק ממנו! ויצאה לנו מזה - 'הבטחה גדולה לגאולתינו העתידה, אף אם לא נהיה ראויים אליה מצד זכויותינו... כי בהיות שישראל הם תכלית הבריאה, כמו שדרשו: 'בראשית ברא - בשביל ישראל שנקראו ראשית', אם כן היה משורת הדין שכאשר יחטאו ישראל ויקצוף הקב"ה עליהם יקצוף על כל בני אדם, כי כולם לא נבראו אלא בשביל ישראל... וכשילקו ישראל בחטאם, היו ראויים האומות להלקאה עמהם. ועם כל זה, כשחטאו ישראל וקצף הקב"ה עליהם, היה עליהם הקצף 'במעט' - דהיינו: שדן אותם כיחידים שחטאו, כי הם המעט, ולא בכלל העולם ו'בשעת הגאולה, שימשוך עליהם חסדו, ידון אותם בעולם בכלל, כי אם ח"ו לא ירחם עליהם, תהיה כוונת הבריאה האדם בטלה, ולכן הוכרח כביכול לרחם עליהם ולהושיעם. אף על פי שאינם ראויים להגאל מצד צדקתם, כדי שתקיים בהם כוונת בריאת האדם, כי הם עיקר העולם ותכליתו, וזהו 'ובחסד עולם רחמתך'. ולאשר זה דבר רחוק אצל השכל, להאמין שירחם על ישראל ויגאל אותם עם היותם חוטאים ובלתי ראויים להגאל, כדי שתקיים בהם כוונת הבריאה. אמר: "כי מי נח זאת לי", ובזאת הביא ראיה מנח שניצל מהמבול, אף על פי שלא היה ראוי להנצל - כיון שרצה הקב"ה להחיות פליטה למין האנושי... וזה עיקר הכוונה בדמיון 'מי נח' לגאולת ישראל. ומאחר שהוצרך לדמיון זה, אמר אחר כך דרך אגב (ישעיהו נד, ט): "כי מי נח זאת לי, אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ, כן נשבעתי מקצוף עליך ומגעור בך" (שכשם שנשבע הקב"ה שלא להביא עוד מי המבול על הארץ - כן נשבע שירחם על ישראל ויגאלם אף אם לא יהיו ראויים לכך.

את האלקים התהלך נח. (ו, ט)

"ל דהנה מבואר בזוה"ק על הפסוק "כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמותך", דמשמע בישראל יש כמותו, ומפרש בזוהר דהיינו הקב"ה גוזר גזירה וצדיק מבטל ע"ש, אבל בנח הגם שהיה צדיק עכ"ז לא התפלל לבטל הגזירה, וזהו החילוק גבי אברהם נאמר "התהלך לפני" כביכול מפני שהיה בידו לבטל הגזירה, לכך נראה כאלו אלקים התהלך אחריו דהיינו אחרי דבריו, אבל נח שלא התפלל בעד הדור לכך נקרא "את האלקים" דהיינו שהלך רק אחרי דברי האלקים. (אזור אליהו תקס"א - ג' מרחשון תרמ"ד)

ותשחת הארץ לפני האלקים ותמלא הארץ חמס. (ו, יא)

צריך להבין מה פשר הכתוב "ותשחת הארץ", והרי לכאורה 'אנשי הארץ' הם שהשחיתו ולא הארץ. ואכן באבן עזרא מבאר: "הטעם 'אנשי הארץ', וכן (יחזקאל יד, יג) 'ארץ כי תחטא לי', וכל הארץ באו' (בראשית מא, נז), היינו, מצאנו בכתובים כי אנשי הארץ קרויים 'הארץ' סתם. ועוד יש לבאר הפסוק כפשוטו דהרי במעשה בראשית ציווה השי"ת שיברא "עץ פרי עושה פרי", היינו שיהיה טעם העץ כטעם הפרי, אך הארץ שינתה מציווי השי"ת, כנאמר "עץ עושה פרי", ולא שהעץ עצמו היה פרי. לו היתה האדמה מקיימת את ציווי הבורא והיה טעם העץ כטעם הפרי, הרי אז היתה הבריאה משופעת במזון, ולא היו באים בני אדם לידי גזל וחמס. לכן אמר הכתוב "ותשחת הארץ לפני האלקים", היינו שהארץ השחיתה דרכה ושינתה ממאמר הבורא, וכתוצאה מכך באו בני אדם לידי גזל ולכן "ותמלא הארץ חמס" (הגה"ק רבי שלמה קלוגער ז"ע)

ותמלא הארץ חמס. (ו, יא)

פירש"י לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל. ויל"פ עפ"מ ש בתהלים, אם ראית גנב ותרץ עמו ועם מנאפים חלקך כי ישנם עבירות אשר

על הגזל, אלא דמכיון דחטאו בגזל נפרעו מהם גם על העריות ושפיכות דמים.

ויעש נח ככל אשר צוה אותו אלוקים כן עשה. (ו, כב)

ופירש רש"י ז"ל "זהו בנין התיבה". הן ידוע שביכולת הצדיקים להיפך מידת הדין למידת הרחמים וכמו שאמרו חכמינו ז"ל (סוכה יד) דתפילתם של צדיקים מהפכת דעתו של הקב"ה ממידת אכזריות למידת רחמנות, ומבואר בספרים הק' כי מן השמים יורדים צירופי אותיות, וכשרואים הצדיקים שהם מצטרפים לגזירה מבחינת דין רחמנא ליצלן, אזי הופכים אותם ומצרפים האותיות לבחינת רחמים, כמו מן "נגע" ל"ענג" ומ"צרה" ל"רצה", וזהו שביקש דוד המלך ע"ה (תהלים פו, יז) "עשה עמי אות לטובה", תפילתו היתה שתיכף כשירדו צירופי האותיות יהיו צרופים טובים ולא יצטרכו כלל לשנות מרעה לטובה. וזה הרמז כאן "ויעש נח" רומז על הצדיק שהוא מתקן הכל, כי עשיה הוא לשון תיקון (ראה רש"י להלן "ככל אשר צוה אותו אלוקים", היינו כשהוא רואה אותיות הרומזים לדיני אלוקים, "כן עשה" מהפך אותם אל החסד. וזה שפירש רש"י ז"ל "זהו בנין התיבה", היינו הצדיקים בונים ועושים מן האותיות תיבה אחרת, ברצונם להפוך הכל לחסד.

ויאמר ה' לנח בא אתה וגו' כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה.

(ז, א) פרש"י לא נאמר תמים כי מקצת שבחו אומרים בפניו וכולו שלא בפניו, עיי"ש. ואפשר לומר עוד טעם אחר על השינוי שחסר כאן מלת תמים מה שנכתב לעיל בראש הפרשה. דהנה רש"י פירש לעיל בפסוק (ו, ט) "את האלקים התהלך נח" - שהיה צריך סעד לתמוכו, אבל אברהם כתיב בו (יז, א) "התהלך לפני והיה תמים". לפי זה נוכל לומר מסברא שגם נח לא היה צריך סעד לבחינת צדיק כי היה מתחזק מעצמו והלך בצדקתו, אמנם להיות צדיק תמים שהוא מעלה היותר גבוה כמבואר, לזה היה צריך סעד מאת ה' לתמוכו. ולכן למעלה שסיפר הכתוב הבדל מעלתו מבחינת אברהם אבינו ע"ה, כתיב "נח צדיק תמים את האלקים", פירוש שלזאת היה צריך סעד, מה שאין כן באברהם דכתיב בו "התהלך לפני והיה תמים", הרי שלא היה צריך סעד אפילו לבחינת תמים. אבל בפסוק זה משמיענו כי לבחינת צדיק גם נח לא היה צריך סעד לתמוכו, לכן כתיב "כי אותך ראיתי צדיק לפני", הרי "לפני" דייקא, שלא היה צריך סעד, ממילא משבחו רק בבחינת צדיק לבד ולא תמים.

בוא אתה וכל ביתך אל התיבה. (ז, א)

התורה הק' היא נצחית וכל דיבור מתוכה נוגע לכל איש מישראל בכל עת, כשם שיש פרשה בתורה "כי תצא למלחמה על אויביך" (דברים כ, כא) ופירשו בספרים הק' שהכוונה על מלחמת היצר שבכל זמן, כמו כן יש לומר שענין התיבה הוא א יידיש ווארט (מילים יהודיות), בכוח התיבה שיהודי מוציא מפיו לפני הקב"ה בבחינת אמת, יכול הוא להינצל ממי המבול הזידונים ולטהר את עצמו מכל מיני רתיחות דם טמא. ובמיוחד בזמן הסתר כמו של ימינו, שהחשכות גדולה, צריך לעשות בחינת תיבת נח שהתאחדו בתוכה כל מין טהור, דהיינו שכל היהודים הכשרים יתאחדו ויתקשרו באהבת חברים אמיתית. והנה איתא במדרש כי בימים שלפני הגאולה האמיתית כאשר יצטרכו כבר להקים את בית המקדש, יתפלגו בני ישראל לשני צדדים, הכשרים באמת יחפצו באותו כהן גדול שהם יבחרו בו כמתאים לעטרה זו, ואילו הפורקים עול יאמרו שהם היהודים האמיתיים והם הם שצריכים לבחור את הכהן הגדול כפי הבנתם, וכיריעו אז ביניהם כדרך הבחי' שהיתה בימי אליהו ז"ל, דהיינו שיעשו ביניהם סימן שכל מי שיענו לו באש מן השמים האמת איתו, והנסיון הגדול יהיה אז באופן זה שהאש מן השמים תרד לצדם של אלו שהתרחקו מן התורה והם יצליחו במלחמתם, אך זה יהיה הבירור האחרון כי הכשרים באמת לא יתבטלו אפילו בפני המופת הזה. והעצה להחזיק מעמד במצב נורא זה לכל יהודי, היא שיהיה מקושר לצדיקים וליהודים כשרים

המקושרים לתורה, כי התורה היא נצחית, ובכח זה אפשר להחזיק מעמד בכל העתים והמצבים.

ויבא נח וגו' מפני מי המבול. (ז, ז)

ופירש"י ז"ל אף נח מקטני אמנה היה מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול עד שדחקהו המים עכ"ל. ופלא גדול לחשוד את נח הצדיק שהתורה העידה עליו צדיק תמים שהיה מקטני אמנה בהשי"ת ח"ו. ונראה לי דהנה תיבת אמונה יש לה שני פירושים, א' כפשוטו האמנת הדבר שבודאי יהיה כך. ב' לשון המשכה וגידול מלשון ויהי אומן את הדסה, כי באמונה יש כח זה שעי"י האמונה יומשך הדבר ממקורו ויבוא. והיינו ע"י שהוא מאמין בהשי"ת ובוטח בו באמונה שלימה על איזה דבר, אז נמשך הדבר ההוא ובא בשלימות. והנה נח הצדיק בוודאי האמין בשלימות בכל אשר דיבר אליו השי"ת בכל לבבו ובכל נפשו בתמימות כדרכו הטוב מאז ומתמיד, אך בדבר זה היה ירא להאמין באמונה שלימה בכל לבבו, כי פחד שאולי הוא יהיה הגורם להבאת המבול, היינו שע"י שלימות אמונתו יומשך בודאי מזה הבאת המבול, ולא היה יודע איך לתת עצות בנפשו מה לעשות. וזה שפירש"י ז"ל מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין, רצונו לומר כי באמת היה מאמין, רק שירא להאמין בשלימות שהשי"ת יביא המבול, כי אולי הוא יהיה הגורם לזה וכנזכר לעיל, עד שדחקהו המים וכו', ודפח"ח. (אוהב ישראל בשם המגיד הק' מזלוטשוב ז"ע)

ויבא נח וגו' מפני מי המבול. (ז, ז)

פרש"י - אף נח מקטני אמנה היה מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול ולא נכנס עד שדחקהו המים, עיי"ש. ועוד כוון רש"י ז"ל [במה שכתב] שהיה מאמין ואינו מאמין, [רצה לומר שנח] האמין בה' במה שגזר שיבוא מבול, והאמין גם כן שה' גוזר וצדיק מבטל (מו"ק טז:), לזה לא האמין שיבוא מבול, כמו שכתבנו שלא היה נח באפשר שיבא לידי מידת עניויות, וידע שהוא צדיק ויכול הוא לבטל את הגזירה. וכוונתו היה כמ"ש משה (שמות לב, לב) "מחני נא מספרך אשר כתבת", [שעי"ז הציל את דורו]. ולזה לא רצה ליכנס אל התיבה, ושימות הוא עם בני דורו כמ"ש (ז, כג) "וימח כל היקום". וזאת היתה כוונתו, שהתורה בלתי אפשר להתקיים בלעדיו, שממנו נולד שם ועבר ואברהם וישראל, ויציל את עצמו ובני דורו. ולזה לא האמין שיבוא המבול. וזה פירש"י ז"ל, עד שדחפהו המים את התיבה - בעל כרחו, ושלא להציל אותם, והבן. ובאמת יכולת היה בידו להציל אותם כמו משה, אך במשה כתיב (שמות יד, לא) "ויאמינו בה' ובמשה" ובשביל זה האמונה הציל אותם, אבל נח היה בדור רשעים כאלו שלא האמינו לא בה' ולא בנח, לא היה ביכולתו להמשיך הצלה לבני דורו מצד שלא האמינו, וד"ל והבן. (אור יצחק)

ויזכור אלקים את נח וגו' אשר אתו בתיבה. (ח, א)

"אפשר לומר במה שכתבו חכמי המוסר דצדיק המוכיח לרשע אם הרשע לא אבה שמוע... אז הצדיק אינו מן הדין שיהא יגיעו לריק ונמצא בטל מתורה ומצות, רק זכיות הרשע אשר עשה בכל ימיו יקח הצדיק והיא שכרו, ובוזה נשלם הצדיק...". וזהו שנאמר: "ויזכור אלקים את נח ואת כל החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתיבה", רצ"ל שזכר את נח, את צדקת עצמו, ו"אשר אתו בתיבה" את כל הזכיות אשר אתו בעבור התיבה, שהיה מוכיח לאנשי דורו בשעת עשיית התיבה (כדאיתא בבר"ר ל, ז).

ותנח התבה בחדש השביעי בשבעה עשר יום לחדש על הרי

אררט. (ח, ד) פרש"י - מכאן אתה למד שהיתה התיבה משוקעת במים י"א אמה, שהרי כתיב "בעשירי באחד לחדש נראו ראשי ההרים" - זה אב, שהוא עשירי למרחשון לירידת גשמים. והם היו גבוהים על ההרים חמש עשרה אמה, וחסרו מיום אחד בסיון עד אחד באב חמש עשרה אמה לששים יום, הרי אמה לד' ימים, נמצא שבי"ו בסיון לא חסרו אלא ד' אמות ונחה התיבה ליום המחרת, למדת שהיתה משוקעת י"א אמה במים שעל ראשי ההרים, עכ"ל לפי החשבון שפירש"י שהיתה התיבה משוקעת י"א אמה, א"כ המים חסרו במשך ב' חדשים ט"ז אמה, דהיינו מן ר"ח סיון עד ר"ח

אב שנראו ראשי ההרים. א"כ קשה שמראש חודש אב עד הר"ח תשרי ג"כ ב' חדשים שחרבו פני האדמה, האיך אפשר שההרים הגבוהים שלפי מדת החוקרים יש הרים גדולים יותר מג' פרסאות, לא יחשבו בדורות הראשונים יותר מט"ז אמה. ואפשר לומר שמשפוע ההרים ולמטה [ששם רוחב ההרים], שלא היה כ"כ מים, חסרו יותר.

ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה (ח', יא)

ואיתא במדרש (בר"ר לג, ו) שהביאה את העלה מארץ ישראל, עיי"ש. ויש לתת לב ולהבין מה זה ועל מה זה שאמרו שהביאה דוקא מא"י. ונראה, דא"י בגמרא (עירובין יח): "אמרה יונה לפני הקב"ה, רבנו של עולם יהיו מזונותי מרויחן כזית ומסורין בידך ואל יהיו מתוקין כדבש ותלוין ביד בשר ודם". ולכאורה תמוה, הלא היתה יכולה להביא פרי הזית עצמו ולא דוקא את העלה. אלא, אמרינן בגמרא (חולין ז), שאין הקב"ה מביא תקלה לבהמתן של צדיקים, דחמורו של ר' פנחס בן יאיר לא היה רוצה לאכול טבל, עיי"ש. ולפי זה י"ל שלכן לא הביאה הפרי עצמו, שהרי הוא חייב בתרומה ומעשר, וכיון שאין הקב"ה מביא תקלה לבהמתן של צדיקים, לכן הביאה דוקא עלה זית שאינו חייב בתרומה ומעשר. אמור מעתה שזהו דברי המדרש: "והנה עלה זית טרף בפיה", ולכאורה למה לא הביאה הפרי עצמו, ומיישב, שהביאה מארץ ישראל ששם יש חיוב תרומות ומעשרות, וכיון שכן הביאה דוקא עלה ולא פרי.

(הגה"ק רבי דוד אופנהיים ז"ע)

ולא אסף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי. (ח, כא)

"כאשר עשיתי" דייקא, נראה ע"פ מאמר הזהור (זה"ק ח"ג דף לה): בשעת בריאה אמרה מדת הדין - רבנו של עולם האי בר נש זמין למחטי קמך, אמר הקב"ה וכי למגנא אתקריא רחום וחנון, נמצא עיקר בריאת העולם היה על ידי שיתנהג במדת הרחמים. וכן אמרו במדרש (בר"ר סוף יב) שבבריאת העולם שיתף הקב"ה מידת הרחמים, וזהו "כאשר עשיתי" - רצה לומר כאשר עשיתי בבריאת העולם להתנהג במדת הרחמים, כן יהיה, וא"כ מהאי טעמא "לא אוסיף להכות כל חי". וזהו "לא אוסיף גו' כאשר עשיתי", הגם שמרגיזין קדמי, אתנהג במדת רחום וחנון כאשר היה הבריאה על תנאי זה, והבן.

וירח ד' את ריח הניחוח ויאמר ד' אל לבו לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו. (ח, כא)

ביאור הדברים נראה, כי בתחילה כשחטא אדם הראשון, הקל מעליו את ענשו עבור שתלה הסיבה בחטאו עבור חומרו הגס והעכור אשר ניתן לאדם, והוא אשר ימשוך את האדם אחרי תאוות החומריות והגופניות, כי מצד נשמתו אינו ראוי לו שיחטא, ולפיכך המשיך וקילל את האדמה ואמר, (בראשית ג, יז) "ארורה האדמה בעבורך", ולאחר שיצא נח מן התיבה והקריב קרבן, נאמר (בראשית ח, כא) "ויאמר ה' אל ליבו לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם", כלומר כי מעתה אנו רואים שהסיבה לחטא אינו מפאת החומר הארצי, כי יש סיבה אחרת "כי יצר לב האדם רע מנעוריו" (שם), כי היצר הרע בא לו לאדם משעה שנולד, והיצר טוב בא כי אם לשלש עשרה שנים, ובעת שבה היצר טוב כבר הושרש בלב האדם היצר הרע כבעל הבית, וזאת היא הסיבה העיקרית בחטא האדם. (טל תורה)

ויום ולילה לא ישבתו (ח, כב)

מובא בגמ' (סנהדרין נ"ח:): אמר ריש לקיש עובד כוכבים ששבת חייב מיתה, שנאמר "ויום ולילה לא ישבתו", דהיינו שאם עכו"ם שובת ממלאכתו יום שלם, ואפילו ביום שני או שלישי בשבוע הריהו חייב מיתה. הנה הקשו המפרשים, על מה שאמרו חז"ל (יומא כ"ח), שאברהם אבינו קיים את כל התורה, וכי איך שמר שבת מבלי שנצטווה על כך, הרי עבר בכך על הלאו של "יום ולילה לא ישבתו" שנאמר לבני נח - ואברהם בכללם. וי"ל שלפני מתן תורה היה הלילה נמשך אחר היום שלפניו, כמו שנאמר כאן "ויום ולילה לא ישבתו", יום ואח"כ לילה, ועל כן בן נח אינו חייב מיתה אלא אם כן

שבת כל היום וכל הלילה שלאחריו, אבל אברהם אבינו שמר שבת כמו שיהיה לאחר מתן תורה, דהיינו שהיום הולך אחר הלילה שלפניו, (כמו שנאמר "מערב עד ערב תשבתו שבתכם" ויקרא כ"ג, ל"ב), ועשה מלאכה בלילה שלאחריו, וממילא לא עבר על האיסור של "ויום ולילה לא ישבתו".

ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ וגו'. (ט, ב)

ונ"ל על פי מה דאיתא בחובות הלבבות שחסיד אחד מצא את חברו מתבודד ביערות, ושאל אותו איך אינו מתיירא מפני חיות רעות? והשיב לו שהוא מתבייש מן מי שמחויב להיות יראתו על פניו, שיהיה מתיירא מאיזה בריה מהנבראים, עכ"ל. והנה תוכן הדבר, כשאדם מתיירא מאת הבורא ית"ש, אזי על ידי אותה יראה תפול אימתה ופחד על כל הנבראים ומתייראים ליגע בו, אדרבה כפופים אליו לעובדו כענין דניאל בגוב אריות. ומעתה יובן היטב פירוש הפסוק "ומוראכם וחתכם יהיה וגו'", ר"ל המורא והחיתות שלכם, דהיינו מה שאתם מתייראים מהבורא ית"ש, זה יהיה על כל חית הארץ, שתפול עליהם על ידי זה אימתה ופחד, וכו', והבן.

שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלהים עשה את האדם. (ט, ו)

כולנו בני אב אחד, על כן אין להתגאות נגד אנשים בני גילנו, כי לכולנו נתן הבורא יתעלה נפש משכלת, כולנו שווים בערכנו, ואם אדם ילבש גאוה וגאון, יחשוב כי הוא התכלית אשר אליו כונן ה' הבריאה, ורעהו סיבה לו. וזהו כוונת המקרא "שופך דם האדם באדם דמו ישפך, כי בצלם אלהים עשה את האדם", כי אם ישפך דם רעהו, למען הפיק זממו, אז יעשה עצמו לתכלית ואת רעהו לסיבה, ויחשוב עצמו כאלהים אשר הוא עליון על כל הברואים, על כן אמר "כי שופך דם האדם דמו ישפך", כי עשה את עצמו בצלם אלהים, למען המית את רעהו. (הגה"ק רבי יצחק שמעלקיס ז"ע)

את קשתי נתתי בענן. (ט, יג)

העיד תלמיד החת"ם סופר אשר בכל שנה בפרשת נח היה רגיל לומר רמז בפסוק זה: "את קשתי נתתי בענן". "קשתי" ראשי תיבות: קדושת שמי תורת ימיני. ולא פירש את כוונת הרמז הלז. וכתב תלמידו שיגע ומצא בזה דבר נפלא, כי אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות דף לב, ע"ב) מיום שחרב בית במקדש ננעלו שערי תפלה, ולמדו זאת במדרש איכה (פרק ג' סימן ל"ה) מהמקרא קודש (איכה פרק ג', מ"ד) "סכותה בענן לך מעבור תפלה". ובטור (אורח חיים סימן קכ"ד, שולחן ערוך שם סעיף ג) כתב: אתמר בהגדה, אמר שמואל: כל הזריז לומר ארבעה דברים הללו, זוכה ומקבל פני שכניה, עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען תורתך, עשה למען קדושתך ע"כ. [ועיין בב"ח שכתב טעם לזה שזוכה ומקבל פני שכניה: "לפי שבאותן ארבעה דברים מייחד רגלי המרכבה, "למען שמך" היא עטרת. "ימינך" חסד, "תורתך" תפארת, "קדושתך" גבורה ע"כ]. אמנם מה שקבעו לומר תפילה זאת אחרי תפילת שמונה עשרה, היא דמחמת ששערי תפלה ננעלו כמו שאמרו חז"ל וכנ"ל, לפיכך מתפללין אנו שיעשה הקדוש ברוך הוא למען שמו ולמען ימינו ולמען קדושתו ולמען תורתו ויקבל את תפילתינו אף בעת נעילת שער. וזהו שמרמז הקדוש ברוך הוא לנח, בשעה שיש "ענן" והוא רמז על נעילת דלתי התפילה, וכמו שנאמר "סכות בענן לך מעבור תפלה", אזי "את קשתי נתתי בענן" אתן את ארבעת הענינים הרמוזים בתיבת "קשתי" שהם מועילים לקבלת התפילה אפילו "בענן" וכמו שאנו מתפללים באמת אחרי השמונה עשרה: עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען קדושתך, עשה למען תורתך.

ותהי שרי עקרה אין לה ולד. (יא, ל)

וקשה כפל הפסוק [דאם היא עקרה מובן שאין לה ולד]. ונראה לתרץ דאיתא ברש"י (ו, ט) דבר אחד למדך שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים [הרי] דיש לכל אדם ג' תולדות ממש, דהיינו אחד - מעשים טובים, ב', [כמש"כ] "ואת הנפש אשר עשו בחרן" שמחזירים [אחרים] למוטב. ג' - תולדות ע"י אשה. ובאמת העיקר הוא מעשים

טובים שעושה בעצמו. וזה פירוש הפסוק, אם היה אותו "ותהי שרה עקרה" הוה אמינא שהיתה עקרה אף מכל שלשה חלוקות של בנים,

ומפרש הפסוק שהיתה עקר רק מזה שלא היה לה ולד, אבל התולדות ממעשים טובים ומחזיר אחרים למוטב היה לה. (רבי ייבי)

דברי תורה מרבותינו הק' מבעלזא

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו. (ו, ט)

פירש רש"י ז"ל יש מרבותינו דורשין אותו לשבח וכו' ויש שדורשין אותו לגנאי וכו'. וצריך להבין למה נדרש לגנאי על אותו צדיק, ובפרט שרש"י ז"ל פירש מקודם נח איש צדיק הואיל והזכירו סיפר בשבחו, וא"כ למה נספר בגנותו. **ואפשר לומר** דהנה יש פלוגתא במדרש (ראה זוה"ק השמטות ח"ג רנד, ב) אם נח עשה כדן במה שלא התפלל על דורו. שיש אומרים שבדן עשה, שמחמת שפלות רוחו וענוותנותו דן בעצמו שאינו כדאי לערוך תפלה גם בעד אחרים ודי לו להפקיע את עצמו. ויש אומרים שלא עשה כשורה, כי אברהם ע"ה היה שפל באמת, ואמר (בראשית יח, כז) ואנכי עפר ואפר, ובכל זאת לא נמנע להתפלל על בני דורו. וכן משה רבינו ע"ה שאמר (שמות טז, ז) ונחנו מה, ג"כ התפלל על בני דורו. והטעם, כי מי שאינו שפל רוח באמת, מדמה בעיניו שעדיין זכותו די להגין על עצמו ולא על אחרים, אבל מי שהוא שפל רוח באמת, ועל כן מה שהקב"ה עושה לו איזה טובה אינו תולה בזכותו רק תולה שהקב"ה עשה לו מתנת חנם, ולכן מה לי הוא מה לי אחר, ולכך יכול לערוך שוע ולהתפלל גם בעד אחרים. **וזהו שמרמז רש"י** במתק לשונו, מה שיש דורשין אותו לגנאי במה שלא התפלל על בני דורו ג"כ, הוא מצד שלא היה בדורו של אברהם אבינו, כי אילו היה בדורו של אברהם אבינו לא היה נחשב לכלום ג"כ כמו אברהם אבינו, והיה יכול להתפלל גם בעד דורו ולהמליץ טוב עבורם כנ"ל. (כ"ק מרן מהר"י ז"ע)

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים. (ו, ט)

בת"י גבר זכאי שלים בעבדין טבין. יש לומר עפ"ד הלקוטי תורה (דברים כט, כח), הנסתרות לד' אלוקינו זהו אהבה ויראה, והנגלות לנו ולבנינו זהו שאר מצות ומעש"ט כי לצאת ידי חובה לא היה די בעבודת אהבה ויראה כי זהו עיקר העבודה אבל אין זה נראה לבנינו וב"ב ובמה יתחזק אצלם עבודת ה' לזה באו מצות מעשיות כדי להשריש עבודת ה' גם לבנינו עד עולם. תמים, יורה על מצות התלויים באיברים כמו תמים הנאמר בקרבן, וז"ש אלה תולדות נח בשביל תולדותיו, נח איש צדיק תמים לא רק שהיה צדיק במדת אהבה ויראה רק תמים בעובדין טבין כדי שממנו יראה וכן יעשו, ולפיכך בלידת יצחק אמר הקב"ה לאברהם (יז, א) הנהלך לפני והיה תמים כי מעתה שיצטרך לגדל בנים צריך לו ביותר עבודה נגלית בפועל בבחי' תמים. (כ"ק מרן מהר"ד ז"ע)

צהר תעשה לתיבה ואל אמה תכלנה מלמעלה וגו'. (ו, טז)

ואפשר לומר בענין זה, שיש בזה רמז כי העולם הוא דוגמת תיבה, וקיום העולם הוא ע"י צדיק יסוד העולם, שהוא ממשיך חיים לכל מה שיש בעולם, כמו שהיה בשעת המבול שהיה העולם ראוי להמחות, ובזכות נח שהיה צדיק ניצולו באי התיבה ונמשך להם חיות וקיום. ולכך לפי שנח היה צדיק צוה לו השי"ת לעשות דוגמא אל מה שנמצא בבריאה שבחי' צדיק יסוד עולם מקיים ומחיה כל הברואים, כן יעשה צדיק דלתתא דוגמא לזה ויכניס לתיבה מכל הנמצא בעולם ויקיימם ויחיים שם בצדקתו. והנה איתא בזוה"ק (נח נט, ב) כי תיבת נח והשבת הם קדושה אחת. וזה י"ל שנרמז כאן צה"ר תעשה לתיבה, צה"ר תב"ה מספרם שב"ת לרמז כמו שהצדיק מאיר וממשיך שפע אל העולם כנרמז בתיבה וכנ"ל, כן ע"י שמירת שבת קודש ממשיכים שפע לכל הנבראים שבעולם. (כ"ק מרן מהר"ש ז"ע)

מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו ומן הבהמה אשר לא טהורה הוא שנים שנים איש ואשתו. (ז, ב) להלן כשנח הביא אותם לתוך התיבה כתיב (ז, ח-ט) "מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה ומן העוף וגו' שנים שנים באו אל נח". ואיתא בגמ' (פסחים ג.) שהתורה רמזה לנו כאן במה שעיקם הכתוב ח' אותיות, שהיה יכול לכתוב "ומן הבהמה הטמאה", וכתב

"אשר איננה טהורה", שהם ח' אותיות יותר - עד כמה צריך איש ישראל לקדש ולטהר פיו, שלא להוציא דבר מגונה. ויש מדקדקים, הא בתחילה בציווי ג"כ כתיב "ומן הבהמה אשר לא טהורה היא", וגם שם יש שמונה אותיות יתירות, ולמה לא הביא הגמ' ראייה מפסוק זו שהוא בתחילת הפרשה. ונראה כי בתחילה בשעת הציווי ליקח שבעה שבעה כדי להקריב מהם קרבן, מה שכתוב שם "בהמה הטהורה" הכוונה היא מה שהותרה למזבח, ומה שכתוב "לא טהורה היא" היינו שאיננה טהורה למזבח, ולהכי לא שייך לכתוב שם "הטמאה", כי ישנם מיני בהמות וחיות שאינם כשרים למזבח, ומ"מ כשרים הם באכילה, וממילא א"א לקרותם "טמאים". אבל להלן בשעה שבאו אל התיבה, דלא הזכיר שם המספר שבעה שבעה, אלא שנים שנים, נמצא שלא איירי הפסוק לענין הבהמות שעתידיים להיות קרבן על המזבח, ומדכתיב שם ג"כ הלשון "איננה טהורה" - ולא כתב הטמאה, שפיר דייק הגמ' שעיקם הכתוב ח' אותיות כדי שלא לכתוב דברי מגונה. (כ"ק מרן מהר"ש ז"ע)

וישלח את היונה מאתו לראות הקלו המים מעל פני האדמה. ולא מצאה היונה וגו'. ויחל עוד שבעת ימים אחרים ויסף שלח את היונה מן התיבה. ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה וידע נח כי קלו המים מעל הארץ. וייחל עוד שבעת ימים אחרים וישלח את היונה ולא יספה שוב אליו עוד. (ח, ח-יב) ויש להבין הענין ששלחה שלש פעמים. גם יש להבין מה שכתב רש"י ז"ל וייחל, הוא לשון ויחל אלא שזהו לשון ויפעל וזה לשון ויתפעל, ויחל וימתין, וייחל ויתמתן, ע"כ. ויש לומר בדרך רמז, דאיתא בזוהר (מדרש הנעלם פר' נח) והנה עלה זית טרף בפיה, שנרמז כאן הנס של חנוכה על ידי חשמונאים והנה שמעתי מאאמור" מהר"ד ז"ל בשם אא"ז מהר"י ז"ל, כי חנוכה רומז על גאולה העתידה בב"א, וכן איתא בספ"ק (ראה בני יששכר מאמרי חנוכה ב, ח). ואמר אאמור" ז"ל הענין, דהנה בני ישראל הדליקו נרות גם בזמן שהיה בית המקדש קיים שהיתה המנורה דולקת בביהמ"ק, ולא היו צריכין אז זכר למנורה, שהמנורה עצמה דלקה, אלא שזה היה רמז על נרות של לעתיד לבא, אד"ק ז"ל. ויש לומר שזהו היה אחר ששלח היונה פעם ראשונה, לצורך אותו זמן שלח פעם שנית, והיה רמז על הנסים של ימי חנוכה, כדאיתא בזוהר ושנמשך מהנסים של גאולה העתידה, ושוב שלח בפעם שלישית ולא יספה שוב אליו עוד, שהוא רמז על גאולה העתידה שיהיה בשלימות הכל. וזה יש לומר דבפעם זאת כתיב וייחל לשון ויתפעל, שנתפעל ממה שהראו לו על הגאולה העתידה. וזה י"ל ברמז שאמר "שבעת ימים אחרים" שזה מרמז על זמנים אחרים שהם על הגאולה העתידה בב"א. (כ"ק מרן מהר"א ז"ע)

והנה עלה זית טרף בפיה וגו'. (ח, יא)

כתב רש"י ז"ל שאמרה היונה לנח יהיו מזונותי מרורין כזית בידו של הקב"ה ולא מתוקים כדבש בידי בשר ודם עכ"ל ואין מובן איך העיזה פניה בפני נח שהי' צדיק הדור ועל ידו נצלו כולם, ועוד דהא איתא בגמ' ברכות יז: כל העולם כולו ניזונין בשביל חנינא בני שע"י הצדיק נמשכת פרנסה לכל העולם, ואיך אמרה לנח 'ולא בידי בשר ודם' וי"ל דבאמת זו היתה כונת היונה, דהצדיק נקרא זית רענן יפה פרי תואר (ירמי' יא, טז) שמוציא שמנו שע"י הצדיק נמשכת פרנסה ושפע לעולם, והרמז דהאותיות שאחרי 'זית' הם השם 'חת"ך' שהוא שם הפרנסה, המורה על החותך חיים לכל ח'י, וזהו שרמזה לו עלה זית שמזונותיה נמשכים מהצדיק, וביקשה שיהיו מזונותיה מרורין כזית בידיו של הקב"ה דהיינו שהקב"ה ימשיך המזונות ע"י הצדיק, ולא בידי בשר ודם היינו שיושפעו שלא ע"י הצדיק כי כאשר

הפרנסה נמשכת מהקדושה נמשכים כל עניני רפואת הנפש והגוף, וזהו גם הרמז במסורה כי הוא טרף וירפאו. (כ"ק מרן מהר"ש ז"ע) **יפת אלקים ליפת וישכון באהלי שם ויהיה כנען עבד למו. (ט), (ז)** יש לדקדק למה נקט ואמר " באהלי שם" ולא אמר 'בבתי שם'. ונראה על פי דברי חז"ל (סנהדרין קה): על הפסוק "מה טובו אהליך יעקב" (במדבר כד, ה) שהוא נדרש על בתי כנסיות ובתי מדרשות, עיי"ש: וכן על הפסוק "יושב אהלים" (להלן כה, כז) פירש ז"ל: "אהלו של שם ואהלו של עבר", וצריך להבין למה אכן נקראו בשם אוהל. וי"ל, כי רז"ל אמרו (מגילה כט). שעתידים בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל. והנה, רש"י ז"ל פירש על הפסוק "אבי יושב

אהל ומקנה" (לעיל ד, כ) "הוא היה הראשון לרועי בהמות במדברות ויושב אוהלים חודש כאן וחודש כאן". הרי, ש'אהל' נקרא בית עראי, מקום שאינו קבוע. ואם כן, כיון שבתי כנסיות ובתי מדרשות שבחו"ל יטולטלו ויקבעו בארץ ישראל, יפה נקראו בשם 'אוהל'. ובוה יובן למה נקט כאן לשון אוהל "באהלי שם", כי הנה רש"י פירש כאן: "ויהי כנען עבד" "אף כשיגלו בני שם, ימכרו להם עבדים מבני כנען, ולפי זה, מאחר שהפסוק מדבר גם על זמן הגלות, לכן אמר: "וישכון באהלי שם", היינו בתי כנסיות ובתי מדרשות של שם שבבבל, כי בזכות לימוד התורה יוכלו להתגבר על כנען גם בעת שלא יהיו שרויים על אדמתם, בימי הגלות, "ויהי כנען עבד למו (כ"ק מרן מהר"ד ז"ע)

סיפור על פרשת השבוע

להשי"ת ויאמר הלא תתבטל הבחירה, ואסרו על הצדיקים שלא יגלו עוד, נא, לא די שאני יודע מה אתה ושותק אני, אתה רוצה שאהיה ח"ו כמוך, ונעשה האיש הזה בעל תשובה גמור וחסיד גדול, כן יעזור השי"ת שנשוב כולנו בתשובה שלימה באמת אכי"ר. **רבינו פירש את מאמרם ז"ל: מלה בסלע משתיקא בתרין.** (מגילה יח, א) אימתי יש ערך רב למלה, עד שהיא שוה סלע, רק כאשר נותר אצל אומרה לפחות כפליים הימנה, היינו שאמירתו היתה בגדר של: מגלה טפח ומכסה טפחיים, אזי נעלית היא המילה ויש לה חשיבות. בסה"ק דברי דוד להרה"ק רבי דוד משה מטשארטקאב ז"ע מביא בשם אביו הרה"ק מרוזין ז"ע שאמר שכמו שבדורות הראשונים הי' הזוהר הק' מסוגל לטהרת הנשמה כן בזמן הזה מסוגל האוה"ח הקדוש לטהר הנשמה **פעם היתה אסיפת צדיקים** והשתתפו בה צדיקי הדור הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל והרה"ק מרוזין ועוד צדיקים ונענה הרה"ק מאפטא רואני שמישיח אינו יכול לבוא עד שיאסרו את צדיק הדור במאסר, ונענה הרה"ק מרוזין נו, הלא אתם הנכם הצדיק הדור, והשיב לו הרה"ק מאפטא: לא, הנה אני זקנתי ואין עוד כוחי לכך, טלו זאת על עצמכם, אך זאת מבטיחכם אני, שאהיה שם עמכם. הרה"ק מרוזין ז"ע ישב בבית הסוהר כבר לאחר פטירת הרה"ק מאפטא, ואמר שהרה"ק מאפטא קיים הבטחתו והיה אצלו מדי יום ביומו, פרט לפעם אחת ביום אידם שלא היה יכול לעבור ברחוב העיר מרוב הטומאה, ועמד מרחוק וצעק: ישראלקיע איך בין מיט דיר! רבינו סבל את סבלם של ישראל, ואף היה חבוש בבית האסורים בקיוב על ידי מלכות זדון הרוסית היה זה משנת תקצ"ח עד שושן פורים קטן ת"ר כ"ב חודש, בשבתו בכלא התבטא פעם: גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי, (תהלים כב, ד) איני מצטער על כך שהנני כלוא בגיא צלמות, אך: 'רע' מה שמציק לי הוא צערה של השכינה: כי אתה עמדי, שהרי בכל צרתם לו צר. מסופר כי כ"ק מרן ה'שר שלום' מבעלזא ז"ע חלה בעיניו באותה תקופה, למקורביו גילה כי הקריב את עיניו בדמעות שבה על כך שהצדיק מרוזין כלוא בבית האסורים

כי יצר לב האדם רע מנעריו ולא אוסיף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי (ח', כא) פעם בא אפיקורס גדול לפני הרה"ק מרוזין ז"ע (תקנ"ז-ג' מרחשון תרי"א) ושאל אותו מדוע אצל הצדיקים הקדמונים, כאשר בא לפניהם בעל עבירה ר"ל הוכיחו אותו על פניו וכעת מקרבים אותו? והשיב לו הנה כאשר ברא הקב"ה את העולם עשה כך שיהיה הבחירה חפשית, אח"כ כאשר חטאו בני האדם והקב"ה הביא עליהם את המבול, בא השטן לפני השי"ת ואמר לו: אם אתה מעניש תיכף תתבטל הבחירה, נשבע השי"ת כביכול שלא יביא עוד מבול, אח"כ היו דור הפלגה ואנשי סדום, אח"כ כאשר באו ישראל לארץ הקדושה והיה להם הביהמ"ק וכל איש שעבר ח"ו איזה עבירה היה מביא קרבן ואפילו היה עשיר או מיוחס היה מוכרח לילך בעצמו להר הבית, ולילך בעצמו לכמה ממונים, ולקחת בעצמו את הקרבן, ולהוליך בעצמו את הקרבן לביהמ"ק ומסתמא נערי בני ישראל היו רומזים זה לזה ואמרו מי יודע מה עבירה עבר האיש הזה, ונתבייש האיש הזה מאוד. וכאשר בא עם הקרבן לביהמ"ק ושם היו כמה אלפים מבני ישראל, ומסתמא היו ביניהם כמה אנשים שהיו מכירים אותו ואמרו ג"כ הראיתם את האיש הזה? מי יודע מה עשה על שהוצרך להביא קרבן, וכל זה לא היה די לפניו עד שבא להכהן המקריב קרבנו, והכהן הניף את הקרבן וקרא בקול גדול פלוני בן פלוני הביא קרבן כזה על אשר עבר עבירה פלונית, והיה קולו נשמע למרחוק, ומה מאוד נתבייש אותו האיש וכמה דמים נשפכו לו, ואמר בלבו מה אעשה לעבור עבירה ולא להביא קרבן לא טוב יהיה לי בעוה"ב, ולהביא קרבן לא טוב לי בעוה"ז, מוטב שלא לחטוא ויהיה טוב לי בעוה"ז ובעוה"ב. ובא השטן לפני השי"ת ואמר הלא תתבטל הבחירה ונחרב הביהמ"ק, אח"כ היו ראשי גלויות ונשיאים שהיו מענישים להעוברי עבירה ח"ו ונתבטל גם זה, עד שבא הדבר להצדיקים ואם בא לפניהם בעל עבירה היו מוכיחים אותו ברבים ונתבייש הבעל עבירה, ואמר בלבו לחטוא ולא ליסע להצדיק יאמרו עליו שהוא אפיקורוס, וליסע להצדיק לא טוב כי מביישו, יותר טוב שלא לחטוא וליסע להצדיק. ויבא השטן

משל ונמשל על פרשת השבוע

לאחר שהשומר תפס אותו, הוא מנע ממנו מלגנוב פעם נוספת. **הנמשל:** מסביר הבעש"ט: הק' מצויים שני מיני צדיקים. צדיק אחד שאינו מניח ליצר הרע להתקרב אליו והוא עושה את כל התחבולות לבל יהין מלכתחילה היצר לגשת אליו. ולעומתו יש צדיק שמניח ליצר הרע להתקרב, ואז הוא כובש אותו עד כדי כך, שלא יהין עוד פעם לבוא אליו ולהסיתו לעבירה. איזה מהם גדול יותר? הצדיק השני. מי שעובד את ה' כשהוא מבטיח את מדרגתו הרוחנית גם להבא, הוא עדיף על מי שאמנם ניצל מהסתת היצר בזמנו, אך נתון עדיין בתוך המלחמה החזקה, והיצר הרע עלול לגבור עליו בעתיד ולנצחו.

כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. (בראשית ז, א) המשל: שומר בחנות שמע בלילה קול של גנב הרוצה לפרוץ את הדלת. פחד חדר ללבו של השומר והוא החל לצעוק לעזרה, שמע הגנב את הצעקות וברח. בחנות אחרת היה שומר אחר. גם הוא שמע בלילה קול של גנב הרוצה לפרוץ את הדלת, אולם שומר זה שתק ועשה את עצמו כמי שאינו שומע, כשנכנס הגנב לחנות, הוא תפס ואסר אותו בחבלים. השומר השני לא צעק, משום שאילו היה צועק הגנב היה בורח. הדבר היה מועיל רק לפעם זו בלבד, כי הגנב היה חוזר בלילה אחר ואולי אז השומר לא היה שומע את צעדיו והגנב היה גונב את הסחורות שבחנות. אולם

הרה"ק רבי אליעזר הורוויץ מדז'יקוב זי"ע ג' מרהשון תרכ"א

בתור "גאון הדור", הרה"ק רבי ראובן מדעמביץ, הרה"ק רבי משה מראזודוב. וחתניו הק' הרה"ק רבי מאיר נתן בהרה"ק מצאנו (הוא אבי הרה"ק רבי שלמה מייסד שולשלת באבוב) והרה"ק רבי חנינא מאוליינוב בנו של הרה"ק רבי יעקב ממעליץ, זכ"ע.

רבינו ביקש לשבת בשלוחה, אך הגלגל נהפך על חותנו וירד מנכסיו ל"ע, ואז נמנו וגמרו להטיל עליו את עול הרבנות בדז'יקוב, ואם כי ברח מהרבנות בגודל ענותנותו, כאביו ועסק במסחר היין בראווא, כפי עסק אביו בימי חורפו, לאחר מכן הסתפק במשרה של חזן בראפשיץ, שהרי היה בעל קול מרהיב ויודע נגן, עד שגיסו הרה"ק רבי אשר ישעיה מראפשיץ זי"ע[חתנו וממלא מקומו של הרה"ק רבי נפתלי צבי מרופשיץ זי"ע], הפציר רבות אצל רבינו שיאות לקבל עליו עול רבנות, ודאג בעצמו שקהילת דז'יקוב תציע לו את הרבנות. וכן הרה"ק רבי שמעון מירוסלאב בפרט, וכך הוכתר בתור רבה של דז'יקוב.

כאשר המשלחת הנכבדה הגיעה מדז'יקוב כדי למסור את כתב הרבנות לרבינו היה רבינו מודאג מאד, כי מאז ומתמיד היה המנהג לקבל פני משלחת זאת בסעודה נאה ולרש אין כלום בבית ומנין יקח כסף להכין סעודה מכובדת, עד שנזכרה זוגתו הרבנית ע"ה שעדיין נשאר לה כפתור זהב באחת משמלותיה (שיריים מעשירות שהיה לה מבית אביה) ומזה הכינה להם סעודה יפה לכבוד האורחים החשובים. ושח בנו של רבינו הרה"ק ר' מאיר מדז'יקוב זי"ע בעל "אמרי נועם": עדיין זוכר אני את ביאת המשלחת של דז'יקוב "כמו היום" לא בגלל החשיבות של מתן כתב הרבנות לאבי, אלא בגלל שאכלנו אז סעודה טובה, שכבר זמן רב שכחתי טעמה של סעודה טובה, וקבלת פני המשלחת היתה בשבילי יום חג באמת.

לאחר הסעודה התקיימה שם קבלת פנים חגיגית שבה השתתפו רבים מצדיקי הדור ובתוכם זקן צדיקי הדור ה"ה הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב זי"ע, וכשנתכבד רבינו לדרוש פתח בפלפול חריף ונחמד להנאת שומעיו, ולשביעת רצון ידידיו, כשגמר הפלפול עבר לדברי מוסר וחידודים כמדקרות חרב ואמר בתקיפות "אם תשמעו בקולי מה טוב ומה נעים וגם אני אתנהג אתכם בטוב ובנעימות אבל אם לא תשמעו בקולי אז אעשה מכם "שחת קצוצה" [שעציקה בלע"ז], והמסובים נבהלו ונחרדו מפניו, היחידי שלא עיבד עשתונותיו היה הרה"ק ר"ש מיערוסלב שהעיר בחיוך: ר' אליעזר'ל, במטותא מינך קצת במתינות... **גם בבוא רבינו** לכהן פאר ברבנות דז'יקוב ודרש דרשתו לפני קהל עדתו

יצא מזה תקלה ח"ו, אבל ב"ה היה לך נס גדול, שהיה לך שכל לעמוד על דעתך בתוקף שיאציל ברכתו עליך, והרי עתה אתה ברוך ד'.

רבינו היה מחונן בקול ערב ומתוק מאד! ועוד בילדותו היה החוזה מלובלין מחבבו מאד וקרא לו בשם "אונזער שפיל פויגעל" והיה מכבדו תמיד לנגן על שלחנו הטהור. כמו"כ מסופר שפעם נסע רבינו עם אביו להסתופף בצל קדשו של החוזה מלובלין, ומשם רצה אביו לנסוע אל המגיד מקאזניץ זי"ע והגם שהשתוקק רבינו לנסוע עם אביו לקאזניץ לא רצה אביו לקחתו עמו כדי שלא לבטל אותו כ"כ מלימודו, והנה החוזה מלובלין היה לו בן חביב בשם הערשיל שהיה ממלא כל משאלות לבו ומבוקשיו, הלך רבינו אצלו ודיבר עמו שיבקש מאביו שכאשר יבוא אביו הק' מראפשיץ אליו לקבל ברכת פרידה יאמר לו שיקח גם אותו עמו לקאזניץ, וכן הוה, כשנכנס הרה"ק מראפשיץ לקבל ברכת פרידה שאל אותו החוזה, ומה יהיה עם אליעזר'ל? והשיב איני רוצה ליקח אותו עמו לקאזניץ ודי לו בכאן, אמר לו החוזה קח נא את בנך עמך לקאזניץ כי הוא ב"ה כלי מפואר רק חסר לו משהו מן השלמות וע"י שיהיה אצל המגיד מקאזניץ יהיה כלי שלם בלי שום חסרון. לקחו אביו עמו לקאזניץ.

וכשהגיע לקאזניץ כיבד המגיד הק' את רבינו להתפלל לפני התיבה, כשניגש רבינו נפל עליו חיל ורעדה בראותו את המגיד מושכב על המטה סמוך להעמוד ועיניו הק' נשואות השמימה ורמז לאביו שאינו יכול להתפלל מגודל הפחד, אבל אביו הראה לו שיתחזק ויאמץ לבו ויתפלל לפני התיבה, בסעודה השלישית כיבד המגיד את רבינו לזמר "דרור יקרא" ואמר "דאס פויגעל וואס האט מיך דעפרייט זאל מיך נאכאמאל דעפרייען" [הציפור ששימח את לבי היום ישמחנו עוד הפעם]. הרבה ניגונים חיבר רבינו, ועדיין מזמרים אותם בחצרות שונים של חסידים. וכן תפס הנגינה מקום נכבד בדז'יקוב, ודורשי רשומות עשו חשבון מכל ניגוני רבינו ובדקו ומצאו שמר"ה עד שמע"צ היה רבינו משורר יותר משלל מאות ניגונים ותנועות.

בהגיעו לפרקו נשא לאשה את הרבנית הצדקנית ע"ה, בתו של הנגיד החסיד רבי יחיאל מיכל רוזנפלד זצ"ל מראווא-רוסקה דודו של הרה"ק רבי שלום מקמינקא זי"ע. רבינו זכה להעמיד ממנה דור שנועדו כגדולי הגאונים והצדיקים הלא המה: הרה"ק רבי ישראל מבארנוב, ממלא מקומו בדז'יקוב הרה"ק רבי מאיר בעל "אמרי נועם" שהוגדר על ידי מחותנו בעל "דברי חיים" מצאנו זי"ע

שנת תק"ן זרח אורו הבהיר של הרה"ק רבי אליעזר מדז'יקוב זי"ע בעיר זוקלא, כשנולד כבן השלישי לאביו הגדול רבן של ישראל הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע, שחיבבו ביותר, בילדותו נודע כעילוי מופלא בכשרונותיו הנדירים והיה מפורסם בפקחותו וחכמתו.

הרה"ק רבי אליעזר מדז'יקוב זי"ע בשנות נעוריו התלווה אל אביו הרה"ק מראפשיץ זי"ע שהי' נוסע להרבה צדיקי הדור, כמו אל הרה"ק הרב ר' מענדלי מרימאנוב, הרה"ק מלובלין, הרה"ק מקאזניץ, והרה"ק מאפסא, זכותם יגן עלינו, ועוד הרבה הרבה צדיקים, ובתוכם הרה"ק רבי וועלוועלי מזבאריזש זי"ע, בנו של אחד מרבותיו ה"ה הרה"ק הרבי ר' מיכלי מזלאטשוב זי"ע.

ומסופר איך שזכה הרה"ק הרבי ר' אליעזר זי"ע לקבל ברכתו הקדושה של הרה"ק מזבאריזש זי"ע בימי נעוריו, שפעם נסע יחד עם אביו הרה"ק מראפשיץ זי"ע לשבות בצלו הקדוש של הרה"ק מזבאריזש זי"ע והנה דרכו של הרה"ק מזבאריזש זי"ע היה לומר הזמירות מתוך סידור מלה במלה במתינות גדולה בלי שום קול ניגון ותנועה קלה. הדבר היה חידוש בעיניו, שהיה רגיל מבית אבא שהיו מנגנים כל הזמירות בשירה וזמרה ונעימות יתנו ברוב פאר, כנוסח ראפשיץ, והביט אל פני אביו וצחוק קל על שפתיו. הרה"ק רבי וועלוועלי זי"ע הרגיש בדבר, והגיש לפניו את הסידור ואמר לו, "יונגערמאן, איר קענט בעסער, זינגט איר". הילד אליעזר'ל נתפחד עד מאוד ונתחווור פניו כסיד, וכבש פניו בקרקע מרוב בושה. כשהכיר בו הרה"ק רבי וועלוועלי זי"ע שנתבייש, אמר לו, יונגערמאן, אפשר הא'מיר אייך מבייש געווען, זע'מיר אייך מפי'ס". ענה לו הילד אליעזר'ל שאינו מקבל את הפיוס עד שיברך אותו, אמר לו הרה"ק מזבאריזש זי"ע ברוב ענוותנותו, הרי אין ביכולתנו לברך, ויען הילד ויאמר, אם כן גם אני איני יכול לקבל הפיוס. שוב התחנן לו הרה"ק רבי וועלוועלי זי"ע שיקבל ממנו את הפיוס, והוא בשלו שאינו מקבל הפיוס עד שיברך אותו. הרה"ק מראפשיץ זי"ע ישב מן הצד והראה לבנו ידיו קפוצות כאגרוף לרמז לו שלא יניח ולא ירפה, אלא יעמוד על מעמדו בכל תוקף עד שישכים לברכו. וכשראה הרה"ק מזבאריזש זי"ע כך, הניח ידיו הקדושות על ראשו וברכו. אחר הסעודה אמר לו הרה"ק מראפשיץ זי"ע, "אליעזר לעב, כ'האב שוין פון דיר גארנישט געהאלטען, כ'האב געמיינט ווער ווייסט וואס וועט זיין מיט דיר", הרי צדיק זה אינו מקפיד לעולם, ואם אירע פעם שבא לכלל קפידא יש לחשוש ולפחד מאוד שלא

המשיך בקו הזה, ולאחר דברי פלפול והלכה, המשיך מעניינא דיומא שהיתה אז פרשת שופטים ואמר: כתוב (דברים כ, י-יא) "כי תקרב אל עיר להלחם עליה, וקראת אליה לשלום" אני קרבתי אל העיר הזאת להלחם עליה מלחמת של תורה, והריני קורא אליה לשלום היינו ללכת בדרכי התורה" אשר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, "והיה אם שלום תענך ופתחה לך, והיה כל העם הנמצא בה יהיו לך למס ועבדוך" כולם ישמעו לקול הרב והמורה דרך אין פרץ ואין צוחה, "ואם לא תשלם עמך" כי אז ראו מה כתיב בתריה... ובדרך הזה נהג נשיאותו ברמה וביד חזקה ועמד על המשמר להשגיח על הקהל בעינים פקוחות.

בהקשר לגאונותו המופלאה מהראוי לצטט מה שכתב לו בתשובה להיתר עגונה מחותנו הגה"ק ה"דברי חיים" שפנה אליו בבקשה שיצטרף עמו להתייה, והכתירו בתוארים בלתי רגילים: "הרב המאור הגדול הצדיק חסידא ופרישא, בן של קדושים, פטיש החזק, עמוד הימיני, נר ישראל, כקש"ת מו"ה אליעזר..."

הרה"ק רבי מאיר מפרימשלאן התבטא עליו, ש"בכל פעם שהוא מגיע לשמים, הוא מוצא שהרבי מדז"קוב כבר הקדימו ובה לשם לפניו..." ידידות מיוחדת היתה בינו ובין מחותנו הגה"ק ה"דברי חיים" מצאנו, שהחזיק לו טובה כל ימיו על כך שקירבו אל אביו רבו הק' מראפשיץ ז"ע.

פעם כאשר נתוועדו יחד חבורת צדיקים, וביניהם נמצאו הרה"ק מצאנו ז"ע, והרה"ק הרבי ר' אליעזר'ל מדז"קוב ז"ע, אז נדברו יראי ד' איש אל רעהו בענין כוונת המקוה, נענה הרה"ק מדז"קוב ז"ע בתוך הדברים בענוות קדשו, אין אנו יודעים שום כוונות בטבילת המקוה, "נאר מיטוט זיך אויס, מיטונקט זיך אונטער, און מיטוט זיך אהן". וקילס הרה"ק מצאנו ז"ע את דבריו מאוד, כי כן מבואר בכל הספרים, דזהו באמת עיקר כוונת המקוה, להפשיט מעליו דבריו הצואים, דהיינו חטאים ועונות, ולבטל עצמו תחת המים לצאת כברי' חדשה ממש, ולהלביש עצמו מלבושים חדשים ונקיים מכל חטא ופשע.

סיפר ה"אמרי חיים" מויזניץ זצוק"ל: הרה"ק רבי נפתלי מליזנסק ז"ע - נכדו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ע שהיה חברו של הרה"ק רבי אליעזר מדז"קוב ז"ע, נסתלק לבית עולמו, ולאחר הסתלקותו אירע שהרה"ק מדז"קוב חלה פתאום עד כדי חוסר הכרה. כשהתעורר בסופו של דבר סח לפני הסובבים אותו שחברו רבי נפתלי בא אליו והשתדל לשכנעו שיבוא אליו לשיבה של מעלה, וימשיכו בחברותם בעולם העליון כפי שהיה בעולם הזה. "אמרתי לו תירוצים שונים" - המשיך הרה"ק מדז"קוב - "אולם לא הועילו דברי מאומה. הוא תפסני בחוזקה ומשכני

אליו, עד שאמרתי לו כי עדיין יש לי ילדים קטנים ואני צריך לחנכם, ואם אלך עתה מי יחנכם? בזאת שוכנע, והניח לי..." וכאן הפשיל הרה"ק מדז"קוב את שרולו והראה לנוכחים את סימני טביעת ידו של רבי נפתלי על זרועו.

הרה"ק רבי אליעזר מדז"קוב ז"ע נפל על ערש דוי ל"ע, ובא לבקרו מחותנו הרה"ק מצאנו. ז"ע וביקש ממנו הרבי ר' אליעזר שיעתיר בעדו כי עדיין רוצה לחיות, והוא מתיירא מאד. שאל לו הדברי חיים מה לו להתיירא, וכי מה יחסר לו בעלמא דאתי, והלא יזכה להיות במחיצת אביו הק' מראפשיץ עם כל החבראי הקדושה. ענה לו הרבי ר' אליעזר, שבניו צריכין לו, כי עדיין צעירים הם, והשיב על זה הדברי חיים שלא ידאג, כי הוא יתמסר אליהם, ויראה להשיאם ולמצוא בעדם משמרות רבנות להתפרנס בכבוד. טען הלאה הרבי ר' אליעזר, שהלא יש לו חזקה להתפלל בימים הנוראים, ומה יהא עם התפילות. אמר לו הדברי חיים, אין דאגה, אחרים יתפללו. אמר לו הרבי ר' אליעזר, האם יודע המחנות שבשעה שאנו מזמרים: "אין קצבה בתפילת המוספים, מתהוה שמחה גדולה בעולמות העליונים אצל הפמליא של מעלה, והמלאכים משוררים ורוקדים וסופקים כפיים והלא שמחה ונחת רוח זה יחסר למלעלה. אז נענה הדברי חיים ואמר, אם כן בודאי צריכין להעתיר בעדכם. והלך לטבול במקוה, וחזר להרבי רבי אליעזר ובישר לו שפעל רפואה בעדו, ועוד יתפלל מוספין הרבה. וכן הוה.

לאחר הסתלקות אביו דבק בהרה"ק רבי צבי הירש מרימינוב ז"ע. סיפר הרה"ק רבי משה מראזודוב ז"ע בנו של רבינו כי פעם אחת באה אל אביו אשה אחת שסבלה קשות מהמזיקים רח"ל, "ואמרה שהרה"ק והטהור איש אלקים רבי צבי הירש מרימינוב זלה"ה שלח אותה אליו להצילה מצרתה. אמנם דרכו בקודש היה שלא לתת שום קמיע לשום איש, אבל מגודל רחמנותו על האשה, פקד על הסופר שיכתוב לה פיתקא במקום קמיע, היינו שיכתוב שם: הִגָּא הִגָּי הִגָּי, כי כן כתוב במגילת אסתר: הִגָּא סריס המלך שומר הנשים, ואח"כ כתיב: הִגָּי שומר הנשים" ואח"כ כתיב: את אשר יאמר הִגָּי סריס המלך שומר הנשים, והפתקא היא עשתה רושם נפלא והיה לה לישועה...". כשחזרה אל הרה"ק מרימינוב והגידה לו תשובת רבינו, כפי שצויה עליה שתבוא אליו ותספר לו, תמה מאוד על גודל חכמתו הקדושה לתת קמיע בלי שמות הקדושים, "והצדיקים הפליגו מאד את הפעולה ההיא".

סיפר הגה"צ אנד"ק וואשניצא שהוא היה בעצמו עם אביו הרה"ק בעל "רביד הזהב" אצל רבינו ושאל רבינו את הרה"ק בעל רביד הזהב (שכידוע היה תלמיד חביב של הרה"ק מראפשיץ) אם הוא רואה בחלום את פני אביו הרה"ק מראפשיץ, והשיב לו כי תיכף אחר

פטירתו ראה אותו כמעט בכל לילה ועתה הוא רואה אותו לפרקים בעת שצריך לאיזה ישועה או רפואה הוא רואה אותו, וכשרואה אותו בחלום אז ישועתו קרובה לבוא, ואמר לו רבינו מעת כבה אור עולם אני רואה אותו בכל לילה ואף בשינת הצהרים.

רבינו היה הצנע לכת והסתיר עצמו מכל וכל, אמנם למרות הסתרתו מבלי להתראות לבעל רה"ק ועושה נפלאות ראו הכל כי רוח הקודש הופיע בבית מדרשו, וזה הדבר היה בר"ה שנת תרי"א אשר תחת שהיה דרכו בקודש בכל שנה ושנה לערוך רשימה קודם ר"ה משמות צדיקי הדור כדי להזכיר את שמותם לברכה בר"ה, ובכל שנה ושנה העמיד את שם הרה"ק רבי ישראל מרוזין בראש, ובערב ר"ה דהאי שתא - תרי"א - צוה להעמיד בראש שם הרה"ק בעל הד"ח מצאנו ז"ע "חיים בן מרים" והסימן נתן בר"ת מ'לכלל חיים ב'חסד, ולא ידעו השומעים מה זה ועל מה זה, עד יום ג' מר חשון תרי"א שאז נפטר הרה"ק מרוזין ז"ע הבינו סוד הדברים שהיה צופה ומביט ברוה"ק...

עוד בדבר אחד הפתיע רבינו את כל מכיריו ומיודעיו בשנת כת"ר בחג הסוכות והכי הוי עובדא, עוד מקודם בשנת תרי"ט נפוצה שמועה בקלא דלא פסיק, כי בשנת כת"ר תהיה הגאולה בביאת המשיח ומצאו רמזים ע"פ גימטריאות בתנ"ך, שבלי שום ספק בא יבא משיח בשנת כת"ר ולא יאחר עוד, וכה התפשטה האמונה בקרב ההמון, עד שגם הרבה סוחרים לא שלחו במסחר ידיהם, ובעלי מלאכה היו בטלים ממלאכתם באמרם כי עוד מעט והנה יבא משיח בן דוד וישבו לארה"ק וישבו איש תחת גפנו וכו', רבינו ידע מהנעשה בקרב ישראל כי כה נשתרשה האמונה בקרב ההמון כי בא יבא משיח בשנת כת"ר ולא יאחר, ובכן אם לא יבוא באותה שנה כפי חשבונם הלא יתיאשו עוד מן הגאולה וגם יתרבו כופרים בביאת המשיח, מה עשה רבינו בסוכות שנת כת"ר בעת שישב בסוכה עם קהל חסידיו, פתאום נתלהב ואמר: "הנני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח ואחכה לו בכל יום שיבוא, אבל הנני נשבע שלא יבא בשנת כת"ר כפי חשבונם של מחשבי קיצין!" וכל השומעים נבהלו מרוב פחד ואימה בשמעם הדברים יוצאים מפה קדשו, ואולם אח"כ הרגיע אותם רבינו והבהיר להם שנאלץ היה לעשות מעשה רב כיו"ב כדי להציל את ההמון מרשת הכפירה בביאת המשיח, עת לעשות לה' הפרו תורתך!

פעם התאכסן רבינו מדז"קוב ז"ע אצל החסיד ר' משה קורץ ע"ה בכפר זשאחוב (הסמוכה למעליץ), ובא כפרי אחד לפניו, ושאל אותו רבינו: "האם שם אחיך קאפל? השיב: "הן". התבטא רבינו: "יהי חלקי עמו בגן עדן". לתמיהת המסובים, נתן טעם לדבריו וסיפר גופא דעובדא היכי הוה: פעם אחת בימי

החורף הגיעו לראפשיץ אורחים חשובים, נכדי הרבי ר' אלימלך זי"ע, ולא היו להם מלבושי חורף, ר' קאפל הנ"ל היה עתיר נכסין ודר בכפר הסמוך לראפשיץ ולצורך מסחרו היה בעת ההוא ב"השוק" בראפשיץ, ובידעי שהוא נדיב לב שלחתי אליו שיבוא לביתי. **כשהגיע ר' קאפל**, כבדתיו בכוס יין, וכמתנצל על שהטרחתי אותו לבוא אלי אמרתי לו שהיות שהביאו לאבי - מרן מראפשיץ - יין משובח לכבוד פורים, על כן אני רוצה לכבדו בזה. כשגמר לשותות כבדתי אותו שנית, ופנה אלי ר' קאפל ואמר: אליעזר'ל הלוא לא בשביל שאשתה יין שלחת להזמין אותי, הגד נא לי מה שאלתך. עניתי לו שנמצאים כאן נכדי הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע ששעתם דחיקא להם ונצרכים לכסף, לכן אני מבקש ממעלתו סכום הגון בעבורם, והוציא ר' קאפל חמישים גילדן בעבורם. אבל לא נח דעתי בזה הסכום ודרשתי הוספה, והוציא מכיסו פעם שנית חמישים גילדן. וכשלא נתקרה דעתי גם מזה והפצתי אותו להוסיף עוד, הושיט לי את כיסו באמרו שאקח בעצמי כרצוני. לקחתי עוד חמישים גילדן, וזה כבר היה מספיק לקנות עבורם בגדי חורף.

והמשיך רבינו לספר: בשכבי בלילה על משכבי וארא בחלומי אחד שאומר לי: בא הנה ואראך דבר נאה (בלשונו: קום וועל איך דיר ווייזן א שיינע זאך). הלכתי אחריו והולכנו דרך כמה חדרים, חדר לפני מחדר, עד שהראה לי על חדר אחד, ואמר לי: בחדר זה הוא משכן כבודו של הרבי רבי אלימלך זי"ע, וראיתי את הרבי רבי אלימלך שוכב על מיטתו, אבל לא ראיתי צורתו הקדושה, כי פניו היה מוסב אל הקיר, ונפל עלי אימה ופחד, כשיצאתי משם נצטערתי על שלא זכיתי לראות פניו הקדושים. והנה נראה אלי אותו שליח פעם שנית, ואמר לי: בא עמי ואראך דברים יותר נעים (בלשונו: קום וועל איך דיר ווייזן נאך שענערס). הלכתי עימו עוד הפעם עד שהגענו שוב לחדר הנ"ל, ועתה היה פניו מוסב לצד הפתח, וזכיתי לראות פניו הק' של הרבי ר' אלימלך זי"ע, והפעם לא הרגשתי יראה ופחד. לפתע נפל מבטי על ארגז מלא ספרים שלמעלה ממטתו, ושאלתי לשליח: מה כתוב בספרים אלו? ענה לי: אלו הספרים חיברם הרבי ר' אלימלך בגן עדן. והיה לי רצון עז לדעת מה כתוב באלו הספרים, ואזרתי חיל לקחת משם איזה ספר, וכדי להקל אלי להגיע להארגז תחבתי המלבוש עליון לתוך חגורתו וחיש מהר טפסתי ברגלי אחד על המטה, וחטפתי משם ספר אחד, וברחתי משם עד שהגעתי לחצר פלוני (הרב הק' מדזייקוב סיפר לאיזה חצר ובית בראפשיץ ברח). והיות שהבנתי שבטח ירדפו אחרי להוציאו מידי, הצצתי במהירות בפנים הספר, וראיתי שיש בו רק ציורים של עיגולים (דהיינו הגלגלים), ואכן תיכף השיגוני השליח ולקחתי בחזרה באומרו:

אליעזר'ל, אין זה עבורך, שזה הספר אין לו שייכות לעולם הזה. כל זה ראיתי בחלומי סיפר רבינו. ויהי בקומי בבוקר סיפרתי לאבי מרן מראפשיץ שראיתי בחלומי את הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע. בתחילה לא נתקבלו דברי באזניו ודחה אותי שזה אי אפשר. אבל כשצירתי לפניו תוארו הק' של הרבי ר' אלימלך זי"ע אז נענה לדברי והודע לי שאכן זהו צורתו הקדושה, ולפלא היה בעיניו איך זכיתי לדבר גדול כזה. ורק כשספרתי לו שקניתי בגדי חורף לנכדי הרבי רבי אלימלך, נתיישב לאבי הק' למה זכיתי לראות פני קודשו של הרבי ר' אלימלך זי"ע, כשסיים הרה"ק מדזייקוב הסיפור אמר למסובין: האם אינו נכון שאומר על ר' קאפל הנ"ל "הוא חלקי עימו בגן עדן. (בלשונו נו מעג איך נישט זאגן יאה חלקי עימו בגן עדן, היינו, שהוא זכה להתגלות גדול כזה רק בשביל פעולתו להשיג מלבושים הגונים לנכדי הרבי ר' אלימלך, אם כן כש"כ ר' קאפל שנתן המעות לזה, וגם היה בעל צדקה בתדירות, בודאי שכרו הרבה מאד).

פעם היה אחד מחסידי דזייקוב אצל הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע על ימים ראשונים של סוכות, ועל הימים אחרונים רצה לנסוע בחזרה הביתה לדזייקוב, כשלקח ברכת פרידה מרבי מאיר זי"ע אמר לו בזה"ל הלא אתה חסיד מדזייקוב אני אוהב מאד את רבכם, הוא חכם גדול, בכל עת שאני מגיע השמימה אני מוצא אותו למעלה, אבל חידוש אצלי שישב בסוכה לא כשרה, כשחזר החסיד לדזייקוב סיפר לרבי אליעזר מדזייקוב זי"ע מה שאמר רבי מאיר מפרימישלאן, ובניו של רבי אליעזר ישבו ג"כ שם, אמר רבי אליעזר לבנו ה"אמרי נועם" זי"ע אתה רואה אתה למדן, שאלתי אותך אם הסוכה כשרה, רבי אליעזר היה על סעודה של ברית, והילדים עלו על הסכך וזו את הסכך ושאל אח"כ את הא"נ אם הסוכה כשרה ואמר הן, אתה רואה רבי מאיר'ל ראה ברוח קדשו בפרימישלאן שהסוכה אינה כשרה, אמר האמרי נועם לאביו אתה רואה שרבי מאיר'ל יש לו רוח הקודש, ורבי מאיר'ל אומר שמוצא אותך בשמים כל יום, אם כן זה ג"כ אמת, אמר רבי אליעזר דאס נישט, איינמאל איז דאס גיווען, [זה לא, רק פעם אחת היה זה] שאלו אותו מתי היה? אמר רבי אליעזר טרם שירד עוד לעולם. **סיפר הרה"ק רבי אברהם שמחה מבראניב זצ"ל** נכד רבינו, בכפר הסמוך לעיר בארנוב היה דר איש עשיר ושמו ר' אביגדור הירש, מסחרו היה בעצים שקנה עצי יער ושלחם ע"פ המים לדאנציג ובגודל עשרו כן היה גודל שפלותו וצדקת פזרונו ובמדת הכנסת אורחים היה מפליא פלאות כמו שהעיד עליו הרה"צ ר' אברהם שמחה מבראנוב זצ"ל, שהתאכסן פעם בביתו וראה איך שאשתו ובנותיו הם מלובשות כאחד השפחות והיו טרודים כל היום להאכיל ולהשקות האורחים העניים

שדפקו על פתחם מן הבוקר עד הערב, ונתנו להעניים המאכלים הכי טובים כאותם המאכלים שהאכילו לאנשים מכובדים ביותר, גם העיד עליו הרה"צ הנ"ל שפעם היה שנת בצורת ויוקר גדול והיה ר' אביגדור הירש אז בשפל המצב ואעפ"כ אחז דרכו בקודש וימשכן את תכשיטי אשתו ופרנס י"ב אורחים כל ימי חג הפסח.

פעם בא ר' אביגדור הירש הנ"ל להסתופף בצל רבנו בחג השבועות, והיה אז מטר סוחף וגשם ששה ימים רצופים, ור' אביגדור הירש היה שרוי אז בצער ודאגה רבה, כי היה עלול להפסיד בזה את כל רכושו ולהישאר בעל חוב גדול, כי שלח אז הרבה עצים ברפסודות ע"פ המים לדאנציג, כידוע שהגדלת המים יכול לגרום היזק גדול ועצום, ובמסחר הזה היה שקוע כל הונו וגם ממון אחרים.

ויהי בליל חג השבועות על שולחנו הטהור של רבנו, הביט רבנו בפנים הזועפות של ר' אביגדור הירש ופתח פיו הק' ואמר: הנה ידוע שהגאון הגדול מהר"ם מרוטנבורג זצ"ל נתפס בשביל עלילה ונפטר בבית האסורים, והיו עצמותיו הק' מתגלגלים בארון זמן רב ולא נתנו לקבורה, כי המושל תבע פדיון נפשו הון רב, עד אחרי י"ג שנה אז בא אחד ושילם כופר נפשו והובא הגאון לקבורה בכבוד גדול, לא עברו ג' ימים ונעדר האיש הפודה, והיה מזה דאבון לב לכל בני" וחילול כבוד שמים בין האומות כי המה ראו כן תמהו, הכי זו מצוה וזו שכרה, אטו זאת גמולו על מסירת נפשו הגדול להציל את הצדיק מבזיון, ובא האיש ההוא בחלום לאחד ממכיריו וסיפר לו המעשה שהיה, באותה לילה שנקבר הגאון מהר"ם זי"ע הנ"ל בא אלי בחלומי ואמר לי בגלל הטובה הגדולה הזאת שעשית עמדי להביא אותי לקבורה בכבוד, הנני נותן לך שתי ברירות או שתזכה להון ולעושר גדול לך ולזרעך אחריו עד סוף כל הדורות, או שתפטר לעולמך ותהיה עמי במחיצתי בגן עדן, והואיל שבחרתי לי ברירה השניה עבר עלי מה שעבר כי כן בחרתי לי מרצוני הטוב.

וסיים רבנו, וכמו"כ הוא אצל ידידנו ר' אביגדור הירש, ודאי שלפי מעשיו הטובים וגודל צדקת פזרונו - אשר הוא כמעט בבחינת אברהם אבינו ע"ה - שכרו הרבה מאד, - ויזכה להיות אחר פטירתו במחיצת גדולי הצדיקים, להתענג עמהם מזיו השכינה בגן עדן, אמנם הואיל ולא יתכן לאיש פשוט לעמוד במקום גדולים ולשום משכנו בין צדיקי עולם ויכולה מדת הדין לקטרג, ע"כ החליטו בשמים לדכאו ביסורים של עניות רח"ל, כדי שיהיה שולחנו ערוך בלי קטרוג כי המלך ב"ה חפץ ביקרו להרים כסאו בין כסאות הצדיקים בגן עדן, אבל אני אינני מסכים לזה - הכריז רבנו - עס איז א כפרה די גאנצע אביגדור הירש'ס עולם הבא פאר איין שעה חילול שם של שמו ית' ולקח רבינו פריסת חלה מן השלחן ונתנה ביד

ר' אביגדור הירש ואמר לו: כשם שנתתה מלחמך לעניי ישראל עד הנה כן תזכה להמשיך לתן עוד ועוד עד יום מותך. וברכת רבינו נתקיימה וזכה לעמוד בעשרו כל ימי חייו והשאיר לבניו הון רב.

הרה"ק רבי אליעזר מדז'יקוב זי"ע היה מקפיד שכל חסידיו יבואו אצלו לחג השבועות, ולא יסעו למקום אחר. בעיר אחת התגורר אחד מחסידיו של הרה"ק מדז'יקוב, וטרם חג השבועות נפל למשכב, ולא היה יכול לנסוע להסתופף בצל רבו בחג השבועות. באותה עיר התגורר גם אחד מחסידיו הרה"ק מצאנז זי"ע. בהיות שהחסיד מדז'יקוב לא היה יכול לנסוע לרבו, ביקש ממנו החסיד מצאנז, שישאיל לו את ה"שטריימל" שלו, כדי שיוכל לנסוע אתו לצאנז לחג השבועות, מאחר שה"שטריימל" שלו אינו יפה. ואין ראוי לנסוע אתו אל הצדיק. החסיד מדז'יקוב נענה אליו, והשאיל לו את ה"שטריימל". אחרי זמן הבריא החסיד מדז'יקוב, ונסע לרבו, לשהות במחיצת קדשו. שאל אותו רבו הרה"ק מדז'יקוב: "מדוע נסעת לצאנז לחג השבועות, ולא באת אלי? ענה החסיד: "רבי, לא הייתי בצאנז, אלא הייתי חולה, ולא הייתי יכול לצאת מביתי". הרים הרה"ק מדז'יקוב את עיניו, והביט בו, ואמר: "איז דער שטריימל גיווען איז צאנז". כאשר סיפר הרה"ק מנאסויד זי"ע עובדא זו, הוסיף ואמר, כי העובדא שה"שטריימל" קיבל רושם של קדושה בהיותו בצאנז הוא חידוש הרבה יותר גדול, מהעובדא שהרה"ק מדז'יקוב הרגיש בדבר ברוח קדשו.

בניית מדרשו של הרה"ק רבי אליעזר מדז'יקוב זי"ע היה יהודי שהיה מנהגו שלא לשוחח בעת שהיה טלית על ראשו, היינו, כל זמן כשהיה מעוטף בטלית (אפילו בלא תפילין) לא היה מדבר בכלל, וכך היה מנהגו כל השנים. אבל הסובבים אותו הציקו לו והטרידו אותו על מנהגו המוזר הזה, אבל הוא לא ענה להם כלום רק המשיך כדרכו וכמנהגו לא לדבר כשהטלית עליו, ויהי היום ניגש אליו הרה"ק רבי אליעזר זי"ע ושאל אותו בעצמו מנין ומאיפה לקח את המנהג החדש הזה לא לשוחח בטלית, וביקש ממנו שיספר לו את מקורו וכו', והי כראותו שאין באפשרותו להסתיר ממנו את הדבר סיפר את סודו וכך אמר: בעת שהתחתן ועמד תחת החופה ביום חתונתו, עלה רעיון במוחו וחשב בעצמו כי חתן ביום חופתו הרי מוחלין לו כל עוונותיו וממילא הרי הוא עכשיו איש טהור ונקי מכל חטא ועון והרי הוא כתינוק שנולד, א"כ הרי זה מצב טוב מאד ונעים להיות בלי חטא, אבל המשכתי להרהר, ומה יהיה הלאה במשך השנים הבאות, איך אסתדר עם מעשי הלא נכונים וכו' ואיך אעמוד בפני ב"ד של מעלה, ואיזה עצה יש לעשות להיות נקי מכל חטא ולהינצל מעונש, וכך הרהרתי תחת חופתי כל הזמן והייתי מוטרד מהשאלה ומה הלאה, איך

יהיה להבא וכו', עד שגמלה בלבי החלטה נחושה שהנני מקבל עליו לא לשוחח בטלית, והיות ומחר תיכף אחרי החתונה הנני לובש בפעם הראשונה את הטלית ממילא לא אדבר בטלית אף פעם, והטעם שקיבלתי עלי דוקא דבר זה לא לדבר בטלית, שהיות והמנהג בחו"ל לקבור נפטרים מעוטף בטלית ולכן כשאבוא לב"ד מעלה אחרי מוע"ש שנה, ושם יתחילו לחקור אותי על מעשים שעשיתי וירצו לדון אותי וישאלו כל מיני שאלות על מעשי ועל חטאי שעשיתי, או אז אראה אני בידי שאינני מדבר בטלית ואינני יכול לענות כלום ואז הנני מקוה להיפטר מהעונשים של הבי"ד ואצא נקי, וזאת היתה מחשבתי בעת עמדתי בחופתי עצה איך להנצל מהעונש, עד כאן דבריו של היהודי הנ"ל בפני הרה"ק רבי אליעזר זי"ע **כמונן** שהרה"ק רבי אליעזר זי"ע לא סיפר זאת לאף אחד מהביהכ"ס, והי היום והיהודי הנ"ל שבק חיים לכל חי והלך לעולמו, או אז סיפר הרה"ק רבי אליעזר זי"ע את הסיפור הנ"ל לכל באי ביהכ"ס ואמר להם שכל הזמן אתם זלזלתם בהתנהגותו המוזרה וראיתם בהתנהגותו דבר היוצא מן הכלל, דעו לכם שאני בטוח בזה שהעצה שלו הצליחה מאד והוא יצא נקי מהבי"ד של מעלה הודות לקבלה שקיבל על עצמו כל השנים לא לדבר בעת עטיפת הטלית, והרה"ק רבי אליעזר זי"ע סיים את דבריו ואמר בזה"ל: אין לי צל של ספק שהיהודי הנ"ל הצליח בהתנהגותו להינצל מדינו של הבי"ד של מעלה, אבל, לפלא גדול בעיני הוא איך שבחור עומד מתחת לחופתו ביום חופתו יעלה עליו רעיונות כאלה ולחשוב מחשבות על יום הדין ולטכס עצה איך להינצל מיום הדין, זה פלא גדול בעיני.

נכדת רבינו בת בנו הרה"ק מראזוודוב זי"ע אשר נישאה להרה"ק רבי צבי אלימלך מבלאזוב זי"ע בעל "צבי לצדיק" חלתה קשות זמן קצר לאחר נישואיה, ומצבה הורע ביותר עד שהרופאים כבר התייאשו, רבינו הק' נכנס לחדרה והרגיע את רוחה, ומיד ראו כי חל שינוי במצבה, לאחר מכן כשבדק אותה הרופא, התבטא לפני זקונה - רבינו, כי אכן תשוב לאיתנה, אך כשם שלא יצמחו שערות על כף היד, כך אין ספק שלא תוכל זו ללדת. רבינו גער בו באמרו לו: אמנם לא יצמחו שערות על כף היד, אבל נכדתי זו יולד לה בנים ובני בנים. ואמנם, ברכת רבינו נתקיימה בה במילואה, וזכתה להעמיד דורות ישרים, ולא נפל ארצה צרור מדברי קדשו.

סיפור האדמו"ר מבאנוב זצ"ל אשר בבית גנזיו של כ"ק אא"ז מוהרב"צ זי"ע הי"ד היו מונחים שני כרכים כתי"י מתורתו של כ"ק זקננו מדז'יקוב זי"ע, על התורה ועל המועדים, שהיה נקוב בשם "דמשק אליעזר", ובימי החנוכה לפני הדלקת הנרות, ישב כ"ק מרן זקני זי"ע ולמד בספה"ק דברי חיים וספה"ק

זרע קודש, ואז היה עוסק גם בלימוד כתבי קודש הללו. וכן אביו כ"ק אא"ז מוהר"ש מבאנוב זי"ע היה לומד ומעיין בתוך כתבים הללו לפני הדלקת נר חנוכה.

וסיפר כ"ק אאמו"ר זי"ע כי פעם בימי חנוכה הגיעה לבית כ"ק אא"ז מוהר"ש זי"ע אשה אחת שהיתה צריכה לישועה גדולה וביקשה מאמו הצדיקת הרבנית בילא ע"ה, בתו של זקננו הרה"ק מדז'יקוב זי"ע [אשר בשנות נעוריו נתאלמנה מבעלה הרה"ק מוה"ר מאיר נתן זי"ע, ודורה כל ימיה בבית בנה כ"ק זקני הנ"ל], שתכנס לעורר רחמים בעדה, ונכנסה הרבנית ע"ה לחדרו של כ"ק זקני מוהר"ש זי"ע, בעת שישב עם מלבושו המיוחד לתפלה חגור עם האבנט במתניו, והיה מעיין בכתבי הקודש הללו כהכנה להדלקת הנרות, וכשהתחילה לבקש רחמים עבור האשה הנ"ל, ענה לה בנה כ"ק זקני זי"ע, "מאמע, איך לערן דא יעצט אין די כתבים פון דיין טאטען זכרונו לברכה, ער איז דאך געווען אזוי גרויס, הלא כתובים כאן כל כך ענינים נפלאים ודברים קדושים, ער איז געווען א שטיק בעל שם, און דו ביסט זיין טאכטער, דארפסטו דען אז איך זאל אנוויינטשען, וואונט דו זי אהן, וועסטו זעהן אז זי וועט געהלפען ווערען". [אמא, הרי אני לומד כעת בכתבי אביך ז"ל, הרי הוא היה כ"כ גדול, הלא כתובים כאן ענינים נפלאים ודברים קדושים, הוא הרי היה שטיק בעל שם, ואת הרי בתו, את צריכה שאני יברך? תברכי את ותראי שתבוא הישועה].

בתו של רבינו אשר לימים נישאה להרה"ק רבי מאיר נתן זי"ע בנו של ה"דברי חיים", חלתה בנערותה במחלת ריאות קשה, ולא הועילה שום תרופה למחלתה, וכיון שכן, הורה לה אביה שלא תיקח יותר רפואות, אלא תאכל עמו בקערה אחת, ותאכל מהשיריים שלו, וכן עשתה והבריאה לגמרי.

נעבור חמשים שנה, לעת זקנתה, חלתה שוב, וכשבדק אותה רופא מפורסם ביותר, הביע הלה את התפעלותו בהתבטאו שאינו מבין כיצד היא מסתובבת יובל שנים עם ריאה נקובה!... ידוע ומפורסם היה כוחו הגדול בתפלה: פעם אחת גזרה המלכות גזירה קשה על הכלל. באותה שנה בשמחת תורה, כשרבינו החל באמירת "אתה הראית" לפני ההקפות, פתח ופירש כך את הכתוב: אתה הראית לדעת - אתה השי"ת רצונך להראות לעולם, לדעת ולהתוודע ולהיגלות לעיני הכל כי ה' הוא האלקים, כלומר, שהנהגה היא במדת הדין הנקראת 'אלקים', אבל אני אומר: אין - לא יקום ולא יהיה כדבר הזה, שהרי: עוד מלבדו - כביכול מלבד השי"ת קיימים צדיקים, שבידם לבטל את הגזירות שנגזרו, ובודאי יבטלו את הגזירה לגמרי, כך שלא תהיה ההנהגה במדת הדין. אמנם: לעושה נפלאות גדולות - כאשר תרצה לעשות נפלאות גדולות לטובת ישראל, אזי: לבדו - אין מי שיוכל למנוע ממך לעשות

זאת, שהרי: כי לעולם חסדו, כלומר, השי"ת משתוקק לעולם לעשות חסד עם עמו ישראל, ואכן מיד למחרת נתפרסם כי נתבטלה הגזירה והיתה ישועה לכלל, כדברי קדשו באמירת אתה הראית. **רבינו הנהיג את ישראל** במסירות נפש. כאשר בשנת תרי"ט פשטה שמועה כי בשנה הקרובה, שנת תר"ך אותיות כת"ר תהיה הגאולה השלימה בביאת המשיח, והרבו למצוא על כך רמזים בפסוקים, והדברים הגיעו עד כדי כך שהרבה סוחרים ובעלי מלאכה הפסיקו לעסוק במסחרם ומלאכתם, באמרם כי עוד מעט ומשיח בן דוד בא ויביאנו לציון ברנה. רבינו חשש שאם עדיין לא תהיה הגאולה, יגרום הדבר לייאוש וביטול האמונה מחד, ומאידיך ללעג מהכופרים והמשכילים למיניהם, לפיכך החליט לעשות מעשה שימנע עגמת נפש, ויציל בכך את ההמון מטעויות.

היה זה בחג הסוכות תר"ך בשבתו בסוכה עם חסידים ואנשי מעשה שהסתופפו בצל קדשו, אזר כגבור חלציו והחזיק בדיקנא קדישא שלו ונשבע בהתלהבות עצומה: הנני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח ואחכה לו בכל יום שיבוא, אמנם אני נשבע שמשיח לא יבוא השנה בשנת כת"ר! כל השומעים נבהלו בשומעם דבריו הקדושים, ותוך זמן קצר פשטה הידיעה על שבועת רבינו בכל רחבי פולין וגליצא ובזה נרגעו הרוחות. **לאחר מכן** הסביר רבינו הק' לבניו הצדיקים, שנאלץ לעשות זאת בצורה כזו, בכדי להציל את ההמונים מכפירה חלילה בביאת המשיח, שהרי אם בשנת תר"ך לא יבוא המשיח, יאמרו שהגאולה נתאחרה כתוצאה משבועתו של רבינו ולא תיפגם האמונה בביאת המשיח. ואכן, מסופר שרבים מגדולי ישראל שבחוהו על מעשהו.

סיפר הרה"ק מסטיטשין זי"ע, ששמע מאביו הרה"ק מראזוואדוב זי"ע, שלעת זקנתו של אביו הרה"ק ר' אליעזר זי"ע בא אליו פעם הרה"ק ר' יוסף ברוך מנייטשטאט זי"ע הגוטער איד, ואמר לו הרה"ק מדזשיקוב שמבקש ממנו שיתיר לו שתי דברים, א' שרוצה להפשיט מעליו את הבעקישע הלבן (ווייסע בעקישע), וללבוש בעקישע שחור, ושאל אותו הגוטער איד מדוע רוצה לעשות כן. ענה לו, כשהייתי אברך, בליל שבת קודש הייתי במדריגה כזו שלא יכולתי להסתכל על בן אדם, וכשהלבשתי את הבעקישע השחור הי' דומה על בשרי כמו שק, וחשבתי שמוכרח אני ללבוש בעקישע לבן אבל עתה, בימי זקנותי... [כ"ק אדמו"ר מסטיטשין זצ"ל אמר, שהרר"א עשה תנועה של ביטול בידו הק', כמי שאומר, ס'איז ממילא גארנישט געווארן].

רצה הרה"ק הגוטער איד להתיר לו את הדבר, אבל רצה לשמוע תחילה את הדבר השני שרוצה הרה"ק מדזשיקוב שיתיר לו, אמר לו, הרבי ר' אליעזר, שמבקש ממנו שיתיר לו שלא יתפלל מוסף בראש השנה,

ואמר: כאטש דאס איז מיר א שאד, ווייל ווען איך זינג אין קצבה צימבלען צודי מלאכים". על זה אמר הרה"ק מנייטשטאט, אם כן, לא אתיר לכם גם את הדבר הראשון שביקשתם.

כמה שבועות לפני פטירתו, בפרשת נצבים, אמר רבינו ד"ת עה"פ "אתם נצבים היום כולכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושופטיכם כל איש ישראל", "היום דא ראש השנה" כמ"ש בזה"ק, אתם נצבים לפני השי"ת לבדכם, עטף שטייט נאר פאר דעם אייבערשטאן אליין [אתם עומדים לפני ה' לבד], "ראשיכם" איהר האט שוין נישט קיין ראש [אין לכם כבר ראש]. **בראש השנה שנת תרכ"א** דרש רבינו על הברייתא דרבי ישמעאל בה נאמר: "כל דבר שהיה בכלל, ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כולו יצא", ופירש דבריהם: כל היינו הצדיק כידוע שהיה עד עתה בתוך הכלל, ויצא מן הכלל ועלה לעולם העליון, במטרה ללמד זכות, לא ללמד על עצמו יצא, אלא בכדי ללמד זכות על הכלל כולו יצא... דבריו הקדושים נתקבלו בחרדה, כי הובן שמכין עצמו להסתלק מן העולם, ולעלות למרום ללמד זכות על ישראל.

במוצאי יום הכיפורים אחז בדיקנא קדישא שלו, ואמר שכעת הוא נראה כמו הרה"ק רבי ישראלטשי מרוזין... הדברים היו סתומים וחתומים, אך כעבור מספר שבועות ביום ג' מרחשון, בשנת הע"א לחייו, עלה למרום ביום ההילולא של קדוש ישראל מרוזין זי"ע, ואז הובנו דבריו למפרע.

הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע אמר כי לפני ביאת משיח צדקינו יהיה לאדם פשוט טוב ברוחניות ובגשמיות, לאדם חשוב (א איידעלער איד) יהיה קשה ברוחניות ובגשמיות, אברכים ירצו לטעום טעם ביהדות וימרטו שער ראשם, ויהיה הסתר גדול ולא ירגישו כלום, ומפני מה אני אומר לכם כל זה, למען לא תפלו בעיניכם (נישט זיין גיפאלין ביי זיך) כשיגיע זמן ומצב כזה ח"ו.

לפני ההסתלקות הורה לתת לו מים בכוס שממנה שתה אביו הקדוש מראפשיץ זי"ע לפני פטירתו, ובירך 'שהכל' ושתה, וכך נסתלק מן העולם. **תורתו של רבינו** היתה גנוזה ומוסתרת, מאחר שהזהיר שלא ידפיסו את דברי התורה, וכבר העיד נכדו קש"ת אדמו"ר מבאבוב זצוק"ל שהיו ברשותו שני כרכים כתב יד קדשו של רבינו ונקראו בשם "דמשק אליעזר" על התורה ועל המועדים, וזקינו המהר"ש מבאבוב זי"ע היה מדבר בהתלהבות עצומה מנפלאות תורת זקינו רבינו אבי אמו "ועומק חכמתו בספרו הקדוש, ביי גלא עמיקתא ומסתרתא בהדי כבשי דרחמנא ויצאו כברק חצי רעיונותיו ורמזי סודותיו".

ונסיים באמרות שיצאו מפי אותו צדיק וקדוש, לדובב שפתותיו, וימליץ טוב בעדינו בגנוזי מרומים לטובת הכלל והפרט, ולהחיש ישועה בקרוב במהרה בימינו אמן.

ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם (בראשית כ, כב). צל"ע בגימטריא ק"ץ, לרמז כי ישראל יצאו ממצרים ק"צ שנים לפני הזמן, וזה בזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל ממצרים (סוטה יא): והוא שכבר נרמז בבריאת האשה: "ויבן את הצלע וגו' ויביאה אל האדם", כדי שיוכלו לצאת ממצרים לפני הזמן של ארבע מאות שנה. **הרה"ק ה"צבי לצדיק" מבלאזוב זי"ע** היה אומר בשמו: **ונ"ח מצא חן בעיני ה'**, אלו **נ"ח ימים** שמראש חודש אלול ועד ראש חודש חשוון, שמוצאים חן ועולים לנחת רוח לפניו ית"ש כל המצוות ומעשים טובים שעשו ישראל קדושים בימים הללו בצדקות ובתמימות. וזה אלה תולדות נ"ח [וכפרש"י תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים], נ"ח איש צדיק תמים, **את** ראשי תיבות **אלול ת'שרי, האלקים התהלך נ"ח** שבאלו נ"ח ימים מתקרבים להשי"ת. **מובא מהרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע** מה דאיתא בגמרא (מנחות כט): כי הבעל תשובה מרומז באות ה', ע"ש. והענין הוא, כי אות ה' מרמז על חמשה חומשי תורה, ועיקר התשובה הוא על ידי לימוד התורה הקדושה.

כל דכפין ייתי ויכול, כל דצריך ייתי ויפסח (הגש"פ) י"ל שנרמז תפלה בתיבת הללו, דהנה חכמז"ל אמרו במס' סנהדרין (צח): שקודם ביאת המשיח יעברו צרות רבות על בני", והן הן חבלי משיח אשר עליהם אמרו איזה אמוראים "ייתי ולא אחמיניה" (שיבוא ולא אראנו) אמנם כתוב בספה"ק דחבלי משיח יהיו רק אם תהיה הגאולה בבחינת "בעתה" אבל אם יזכו בני ע"י מעשיהם הטובים לגאולה "אחישנה" אז לא יצטרכו לעבור על כל היסורים שניבאו עליהם חכמז"ל רק תיכף ומיד יבא משיח צדקנו ויגאלנו, וזה שמתפללים "כל דכפין" פי' כל הרעבון שצריך לבוא טרם ביאת משיח אנו מבקשים "ייתי" שמשיח יבוא "ויכול" שיהיה הרבה לאכול "וכל דצריך" כלומר כל הצרות שצריכין לבוא ח"ו על כלל ישראל "ייתי" שיבוא משיח "ויפסח" שידלג על הצרות הללו, שלא יגיע עלינו ח"ו, רק נזכה לגאולת אחישנה בחדש וברחמים.

פעם לפני תקיעת שופר בראש השנה התבטא רבינו כי שט"ן הוא ראשי תיבות שיטה, טפש, נער, והסביר שאין לך שטות גדולה מזה שהשטן מלשין על ישראל קדושים לפני השי"ת בעוד שהם בניו של מקום עם קדוש, ובדאי אינו שומע ואינו מקבל קטרוגו של השטן ומרחם עליהם להושיעם.

הגה"ק רבי יוסף שאול נתזון זי"ע (בעל שואל ומשיב) הספיד את הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע בדבר הכתוב (איוב כג יג) **והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש**, כי הקב"ה גוזר גזירה וצדיק מבטלה, ועתה שהצדיק אבד הוא יתברך שמו **באחד** כביכול, דאין **מי ישיבנו, ונפשו אותה ויעש** כרצונו כי

אין מי שיבטל גזירתו, ומה יהא עכשיו עם כלל ישראל, אין ברירה אחרת אלא שהבורא ית"ש בעצמו ישוב ונחם על הרעה לבטל רוע גזר דיננו, וההוא אמר ולא יעשה ודיבר ולא יקימנה (במדבר כג, יט) שכביכול בעצמו יבטל את דבריו ולא יקיים את הרעה אשר דבר

זכינו בעזרת השם יתברך לחנך בית מדרשינו החדש, פאתי בזה לבקש מכם, שתמנעו מלדבר בשעת התפלה וקריאת התורה, פידוע גדול העון בזה: אכן כאשר נזהר האדם מלדבר בבית המדרש בשעת התפלה וקריאת התורה, אז בודאי תהיה התורה והקריאת שמע פראוי ויוכל על ידם לנצח את יצרו, באופן שלא יזדקק להעצה של זכיר לו יום המיתה.
(מדברות קודש בחנוכת בית המדרש המרכזי)
מוגש ע"י "ומקדשי תראו-ויראת מאלוקיך" קרית בעלזא ירושלים

לעשות לעמו. הרה"ק רבי אליעזר מדז'יקוב זי"ע נפטר ביום ג' מרחשון תרכ"א, והרה"ק מסטיטשין רמז על זה. "את מספר ימיך אמלא". סופי תיבות תרכ"א. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מזל"א טבא וגדיא יאה למנהלינו היקר והמסור בלו"ח

לילות כימים לכאן"א הרב ר' שלום הכהן איינהורן שליט"א

לרגל נשואי בנו הבה"ח המצוין שלמה יוסף הכהן נ"ו

עב"ג הכלה החשובה תח"י בת הרה"ח ר' שלמה אינדורסקי שליט"א

יה"ר שיעלה הזיווג יפה לשם לתפארת ולתהלה דורות ישרים מבורכים בבנין

עדי עד ותרוו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה

מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לאוריש"ט אמן

ותזכה להמשיך בפעלך הטוב עוד רבות בשנים,

המברכים בכל הברכות באה"ר

כל צוות המלמדים והמזכירות דת"ת כלל חסידי באידיש "פרדס כ"ץ"

מזל"א טבא וגדיא יאה להרה"ח ר' שלמה אינדורסקי שליט"א העוסק בצרכי ציבור

באמונה, העומד על משמרת כבוד הבנין הגדול "מרכז העולמי קרית בעלזא" ירושלים תונב"א

לרגל נשואי בתו הכלה החשובה תח"י עב"ג הבה"ח המצוין שלמה יוסף הכהן נ"ו

בן הרה"ח ר' שלום הכהן איינהורן שליט"א ולסבים החשובים

הרה"ח ר' עוזר יהושע אינדורסקי שליט"א והרה"ח ר' אברהם אליהו איינהורן שליט"א

והרה"ח ר' שלמה מושקוביץ שליט"א יה"ר שיעלה הזיווג יפה לשם לתפארת ולתהלה

דורות ישרים מבורכים ותרוו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה לאוריש"ט אמן

החתונה תקיים א"ה ביום חמישי פ' לך לך ט' מרחשון תשע"ו באולם "נחלת יהודה"

במרכז העולמי קרית בעלזא רח' דובר שלום 6 ירושלים

מזל"א טבא וגדיא יאה להרה"ח ר' שמעון פרסטר שליט"א לרגל נשואי בתו

עב"ג הבה"ח המצוין צבי דוד אלימלך נ"ו בן הרה"ח ר' ארי' פינק שליט"א דומ"צ דקהילתנו חק' ורב בביהמ"ד חסידי בעלזא בית גדלי' בית שמש ולחסבים החשובים

הרה"ח העסקן המפ"ר זאב וואלף פרסטר שליט"א הרב החסיד ר' יעקב לרנר שליט"א

והגאון ר' וואלף בער לרנר שליט"א דומ"צ דקהילתנו חק' מונטריאל

יה"ר שיעלה הזיווג יפה לשם לתפארת ולתהלה דורות ישרים מבורכים בבנין עדי עד ותרוו

מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לאוריש"ט אמן

החתונה תקיים א"ה ביום חמישי פ' לך לך אור לח' מרחשון תשע"ו

באולם "נחלת יהודה" במרכז העולמי קרית בעלזא רח' דובר שלום 6 ירושלים

לעלוי נשמת הבנש"ק הרב ר' חיים דוד האלברשטאם זצ"ל מקאשנוב בן הגה"ק ר' יחיאל מיכל צבי הי"ד זצ"ל דומ"ץ ריישא

נלב"ע ו' מרחשון תשע"ג תנצב"ה הונצה ע"י משפחתו החשובה שיחיו

לעלוי נשמת הרה"ח ר' משה יעקב שלום אונגר ז"ל בן הרה"ח ר' מנחם ז"ל

נלב"ע ט' אלול תשע"ה הונצה ע"י משפחתו החשובה שיחיו

לע"נ האשה החשובה מרת יהודית הופשטער ע"ה בת הרה"ח ר' חיים ז"ל

נפטרה ח' מרחשון תש"ע הונצה ע"י בנה הרה"ח ר' יעקב הופשטער שליט"א

לע"נ הגה"צ רבי שלום משולם וויינברגר זצ"ל אב"ד טשאבא בן הגה"צ רבי יצחק יעקב הי"ד זצ"ל נלב"ע ה' מרחשון תשע"ה

<p>לעילוי נשמות
הרה"ח ר' יצחק דוד פריעדמאן זצ"ל בן הרה"ח ר' חיים יחזקאל ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת רחל ע"ה בת הרה"ח ר' שלמה ז"ל</p>	<p>לעילוי נשמות
הרב החסיד ר' מתתיהו דוב הכהן טייכמאן ז"ל בן הרה"ח ר' ישעיה יהושע פאליק ז"ל נלב"ע י"ד תמוז תשע"ה תנצב"ה הונצה ע"י משפחתו החשובה שיחיו</p>	<p>לעילוי נשמות
הרה"ח ר' צבי אליהו שטראוס ז"ל בן הרה"ח ר' ליפא יו"ט ז"ל נלב"ע י"ח טבת תשע"ד תנצב"ה</p>	<p>לעילוי נשמות
הרה"ח ר' ישראל חיים ז"ל בן הרה"ח ר' דוד רובינשטיין ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת צפורה מרים ע"ה בת הרה"ח ר' מנחם הלל ז"ל</p>	<p>לעילוי נשמות
הרה"ח ר' דוד יוסף אונגר ז"ל בן הרה"ח ר' אברהם יהודה ז"ל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת רבקה ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף ז"ל</p>
<p>לעילוי נשמות
לע"נ הרה"ח ר' אליעזר שטיסל ז"ל בן הרה"ח ר' מנחם צבי ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת שיינדל ע"ה הונצה ע"י בנם הרה"ח ר' אשר שליט"א</p>	<p>לעילוי נשמות
האשה החשובה מרת רבקה פיגאל איגל ע"ה בת הרה"ח ר' שמחה בונם בויס ז"ל הונצה ע"י משפחתו החשובה שיחיו</p>	<p>לעילוי נשמות
הרה"ח ר' מנחם מנדל ז"ל בן הרה"ח ר' ישראל וועטנשטיין ז"ל נלב"ע כ"ז אדר תשע"ג הונצה ע"י בנו הרה"ח ר' אהרן אליהו וועטנשטיין שליט"א דומ"צ דקהילתנו חק' גבעת זאב</p>	<p>לעילוי נשמות
הרה"ח ר' יהודה זיגלמן ז"ל בן הרה"ח ר' נחמן ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת אסתר ע"ה הונצה ע"י בנם הרה"ח ר' ישראל זיגלמן שליט"א</p>	<p>לעילוי נשמות
הרה"ח ר' אברהם יעקב ז"ל מאשקאוויטש בן הרה"ח ר' נפתלי ז"ל מרת רבקה לאה ע"ה בת הרה"ח ר' יואל צבי ז"ל נפטרה י"ב תשרי תשע"ה הונצה ע"י משפחתו החשובה שיחיו</p>
<p>לעילוי נשמות
האשה החשובה מרת מלכה אסטרייכער ע"ה בת הרה"ח ר' יחזקאל שרגא ז"ל אשת שידלחט"א הרה"ח ר' מנחם אליעזר שליט"א נפטרה ח' סיון תשע"ד הונצה ע"י משפחתו החשובה שיחיו</p>	<p>לעילוי נשמות
האשה החשובה מרת ניסל פריעד ע"ה בת הרה"ח ר' אביגדור ז"ל אשת שידלחט"א הרב החסיד המפ"ר ר' אלכסנדר פריעד שליט"א נפטרה כ"ה אלול תשע"ג הונצה ע"י משפחתו החשובה שיחיו</p>	<p>לעילוי נשמות
הרב החסיד המפ"ר ר' יחזקאל הכהן קאטצבורג ז"ל בן הרה"ח ר' משולם ז"ל נלב"ע כ"ב טבת תשע"ה תנצב"ה הונצה ע"י משפחתו החשובה שיחיו</p>	<p>לעילוי נשמות
הרה"ח ר' ישכר דוב יעקובוביץ ז"ל בהגה"צ גאב"ד וואדקערט רבי שמעון יחזקאל זצוק"ל ולע"נ הרה"ח ר' אליעזר צבי ז"ל בן הרה"ח ר' נתן בנימין ז"ל ולע"נ האשה החשובה מרת הענדל ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף מאיר ז"ל</p>	<p>לעילוי נשמות
הרה"ח ר' פנחס מאיר גאנצפריד ז"ל בן שידלחט"א הרב החסיד ר' אליעזר דוד שליט"א נלב"ע י"ד כסלו תשע"ד הונצה ע"י משפחתו החשובה שיחיו</p>